

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt

Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
za Jugoslavijo letno 5000 dinarjev

P. b. b.

LETNIK XLII.

CELOVEC, PETEK 20. MAREC 1987

ŠTEV. 12 (2319)

Prva seja zvezne komisije na Dunaju:

Koroška definicija pravice staršev ni pravilna!

V ponedeljek je bila na Dunaju prva seja nove zvezne komisije, ki jo sestavljajo zastopniki zveznega ministrstva za pouk, nekateri člani takomenovane koroške pedagoške komisije (Unkart, Weihs, Wiegele, Reinprecht, Silla), vodja manjšinskega šolskega oddelka pri deželni šolski svetu dr. Valentin Inzko ter zastopniki koroških Slovencev (Franc Kukovića, Reginald Vospernik, Pavel Apovnik, Avgustin Malle, Mirko Wakounig in Gabrijela Partl). Pri prvi seji pa je bilo sklenjeno, da bo od naslednje seje naprej zastopana v tej komisiji tudi celovška univerza z dvema uradnima zastopnikoma.

Uvodna seja te komisije je v bistvu služila obrazložitvi gledanj in predstavi, zato so zagovorniki koroškega ločitvenega modela v prvi vrsti skušali uveljaviti, da bi bil njihov model edina podlaga razgovorov. V tem pa niso uspeli, saj je komisija sprejela zahtevo, da se v razpravi upošteva vse dosedanje predloge, strokovne analize, protokole in druge podlage, da se mora prav v tem smislu zagotoviti transparentna – se pravi, da je treba pravilno prikazovati vsa stališča, npr. tudi predloge zastopnikov Slovencev, celovške univerze, katoliške cerkve pri takomenovanih hiringih v deželni zboru.

Prav tako so pri prvi seji razprav-

ljali tudi o definiciji „pravice staršev“, ki so jo manjšini sovražne sile na Koroškem spačeno zlorabljale vse do danes v prikrivanje svojih dejanskih namer, se pravi da so jo pomensko izmalicežno skušali navajati v utemeljitev svojih ločitvenih teženj. Tudi v tem zagovorniki koroškega modela niso uspeli. Sekcijski vodja ustavne službe dr. Holzinger je jasno ugotovil, da ta „koroška“ definicija pravice staršev ne ustreza ustavi in mednarodnim določilom, ter tudi podkrepil, da pravica staršev nikakor ne prepoveduje sedanje oblike skupnega dvojezičnega pouka.

V komisiji je bilo dogovorjeno, da bodo obširno razpravljali o pedago-

ških argumentih in prijemih, s tem pa so se zmenili torej tudi za pedagoški, ne pa za politični pretres. Kaže tudi, da so na Dunaju voljni iskati „rešitev“ brez časovnega pritiska, pa čeprav koroški časopisi skušajo ustvarjati vtis, kot da so se zmenili, da naj bi že naslednja ali pa majska seja prinesla dokočno rešitev. V komisiji sami so se dogovorili edinole, da se bodo skušali redno srečevati, to pa v zavesti, da je materija zelo obsežna in da je ne bo šlo reševati v takem soglasju, kot npr. v koroški, ki je svoje „delo“ opravila na bornih treh sejah, ki časovno skupaj niso trajale niti tako dolgo, kot prvi pogovor na Dunaju.

Naslednja seja komisije bo 22. aprila na Dunaju, še prej pa bo prišla ministrica za pouk, dr. Hawlicek (ki se seje na Dunaju ni udeležila) na Koroško. 8. aprila bo obiskala dvojezične šole, se pogovarjala s koroškimi politikami, napovedan pa je tudi razgovor s predstavnikoma koroških Slovencev.

Ne gre za malenkosti

Prva seja zvezne komisije je mimo. Jasno je že, da se komisija ne bo zadovoljila s „koroško“ verzijo pravice staršev, da hoče razpravljati o predlogih na pedagoški ravni, da bosta v komisiji tudi dva zastopnika celovške univerze ter da model koroške „pedagoške“ komisije ne bo edina podlaga razgovorov in razprav. Spodbuden vmesni rezultat, čeprav je bila ta prva seja le prvo tipanje in ugotavljanje mnenja raznih „skupin“, ki so zajete v tej komisiji.

Jasno pa je tudi, da ta splošna raven ne bo zadoščala za nadaljnjo razpravo. V celotnem kompleksu vprašanj je še vedno dosti nedogovorjenega.

Prva taka točka je dejstvo, da bi bilo izključno opiranje na pedagoško-didaktične momente zgrešeno, saj ne gre le za to, da ob različnih predlogih dosežemo notranjo diferenciacijo, potrebna je zavest, da ne gre samo za šolsko vprašanje, temveč za obstoj manjšine in v nasprotnem primeru za

izbrisanje slovenske kulture. Zato bo potrebna tudi zgodovinska argumentacija, potrebno bo konkretno poimenovanje in ovrednotenje hotenj in ciljev tistih sil, ki so gonjo sprožile in ki se zdaj zbirajo za ločitvenim modelom koroške komisije.

Te etnične momente bomo morali vnesti v komisijo prav Slovenci, če bomo hoteli preprečiti zgolj tehnokratsko, pragmatično rešitev. Treba bo jasno izpostaviti, da šola ne more biti področje, preko katerega se bo ločevanje na vseh drugih področjih družbenega življenja šele prav začelo uveljavljati. Treba bo izpostaviti dejstvo, npr. tudi to, ki ga potrjujejo razgovori z učitelji, da bi paralelni razredi nenazadnje vodili tudi do hudih bojov za število otrok v razredu, se pravi, da bi učitelje postavili pod eksistenčni in prestižni pritisk. V tej situaciji bi ob dejstvu, da število prijav k dvojezičnemu pouku rahlo narašča, sprožile nemškonalne sile nov

val pritiska na vse, ki so voljni in pripravljeni prijaviti svoje otroke tudi k pouku slovenščine.

Sklep, da bodo razpravljali o vseh predlogih, je pozitiven predvsem zato, da se prav v razpravo o predlogih koroških Slovencev, predvsem pa celovške univerze rehabilitira imenovane, saj uradna Koroška njihova prizadevanja in konstruktivno delo tako rada zavrača z golim neutemeljenim diskreditiranjem.

Očitno pa so koroški dnevniki, ki so vseskozi posvečali koroškim ločitvenim težnjam toliko posluha in to protimanjšinsko in nedemokratsko gonjo še podpirali, že ob pripravah na to prvo sejo zvezne komisije čutili, da sam šovinistični, provincialni zagovor ločitve ne bo zadoščal, ker je na Dunaju vsaj med strokovnjaki le določena pripravljenost razpravljati o pedagoških vidikih in potrebah šolske ureditve.

(dalje na 2. strani)

Narodne skupnosti v Avstriji:

Peticija udeležencem KVSE na Dunaju

„Manjšinsko vprašanje je nedvomno važnega pomena za varnost in sodelovanje širom po Evropi in prav zato seveda tudi na sporedu dunajskega zasedanja Konference za varnost in sodelovanje v Evropi (KVSE)“ – Tako je dejal izvršni sekretar te pomembne mednarodne konference, ambasador dr. H. Liedermann, delegaciji narodnih skupnosti v Avstriji, ki je v četrtek, 12. 3. t. l. pod vodstvom koordinatorskega, dr. Francija Zwitterja, izročila udeležencem četrtega zasedanja te konference (po Helsinkih, Beogradu in Madridu) peticijo etničnih skupin v Avstriji (Petition of Ethnic Groups in Austria), v njej informirajo udeležence konference o položaju narodnih skupnosti in o odprtih vprašanjih ne samo v zvezi s 7. členom Avstrijske državne pogodbe, ki se nanaša zgolj na Slovence in Hrvate v Avstriji, temveč tudi z vprašanjem demokratične rešitve narodnostne problematike dunajskih Čehov in gradiščanskih Madžarov, ki ne uživajo zaščite mednarodno pravnega dokumenta, pa jim gre nedvomno tudi naravna pravica do zaščite njihovega narodnega življenja in jezika.

Dr. Liedermann je delegacijo zastopnikov vseh narodnih skupnosti v Avstriji na kratko seznanil z aktualnim stanjem konference in tozadevno tudi poudaril, da je bil termin za predajo peticije posrečeno izbran, saj se konferenca prav te dni ukvarja z manjšinsko problematiko v Evropi, kjer je še prav posebno pereča. Obljubil je, da bo peticijo skrbno obdelal in jo tudi posredoval udeležencem konference. V koliko bo našla pot v zaključno poročilo dunajskega srečanja KVSE – če bo do tega prišlo –, pa je težko predvidevati, saj je konferenca organizirana po načelu soglasnosti vseh udeležencev. Prav tako doslej še ni mogoče predvidevati zaključka konference, gotovo bo trajala dalje, kot je bilo prvotno zamisljeno.

Po predaji peticije v dunajskem dvoru, kjer KVSE zaseda, so člani slovenske in hrvaške delegacije obiskali vodjo jugoslovanske diplomacije na zasedanju KVSE, ambasadorja Goloba, in jugoslovanskega poslanika v Avstriji Krstiča. V krajšem razgovoru so Goloba informirali o trenutni problematiki manjšinskega vprašanja na Koroškem in Gradiščanskem. Krstič pa je informiral manjšinske zastopnike o poteku zadnjega obiska Vranitzkega v Jugoslaviji in s tem v zvezi zagotovil, da je bilo tudi manjšinsko vprašanje pri vseh razgovorih med vrhovnimi politikami Avstrije in Jugoslavije na dnevnem redu.

Informacija parlamentarnih poslancev

Z obiskom pri predsedniku kluba socialističnih parlamentarnih poslancev dr. Heinzu Fischerju je Koordinacijski odbor narodnih skupnosti v Avstriji zaključil krog informacijskih obiskov pri predstavnikih vseh v parlamentu zastopanih strank. Ti obiski naj bi služili informiranju poslancev o skupnih željah, predstavah ter zahtevah vseh v Avstriji živčih narodnih skupnosti.

Za ljudsko stranko je sprejel manjšinsko delegacijo njen manjšinski govornik in strokovnjak dr. Ermacora, za svobodnjake pa predsednik dr. Haider, medtem ko je za stranko Zeleno-alternativnih bil Karel Smolle naslovnik manjšinskih želja in teženj. Čeprav ne gre precenjevati raznih političnih izjav posameznih politikov, je pomen teh obiskov zlasti v tem, da sedaj odpade priljubljeni izgovor, da poslanci niso bili pravočasno obveščeni in seznanjeni o spornih in nerešenih vprašanjih narodnih skupnosti. Vrh tega pa takšni skupni nastopi predstavnikov narodnih skupnosti dokazujejo čedalje večjo strnjeno in enotnost manjšinskih vrst, tako da ni mogoče več tako lahko kot včasih izigravati „pridne“ proti „večno nezadovoljnim“ manjšinam, kar je avstrijska politika in diplomacija desetletja prakticirala.

F. Z.

PREBERITE

na strani

- 2 Uvajajo „deželni model“ pri zadnjih vratih?
- 2 Važna razsodba Ustavnega sodišča
- 2 Razprava o dvojezičnosti in medkulturnem učenju na celovški univerzi
- 3 Razgovor z akademsko slikarko Zorko L.-Weiss
- 4 Rožanski izobraževalni teden
- 5 Praznik slovenske pesmi v Vogrčah
- 6 Zadružni list
- 7 Šolstvo na Primorskem
- 8 Peticija narodnih manjšin v Avstriji KVSE
- 8 Smučanje: Danijel Užnik zmagovalac Tyrolia-pokala

Jugoslavija na sejmu „Gost 87“: Gospodarske težave in turistične ponudbe

Jugoslovanski paviljon na celovškem sejmskem razstavišču je tudi med prireditvijo „Gost“ obiskalo mnogo ljudi. V njem so direktor jugoslovanske gospodarske zbornice v Celovcu Rudi Kropivnik, direktor Centra za turizem Leopold Perc ter generalni konzul Borut Miklavčič imeli tiskovno konferenco, v okviru katere so se ukvarjali predvsem z gospodarskimi vprašanji. Povedali so, da je jugoslovanski izvoz v Avstrijo v zadnjem letu nazadoval za 16,3 odstotka, medtem ko se je uvoz iz Avstrije skrčil le za 7%, kar pomeni, da se je pokritje uvoza z izvozom znižalo na 58% (prej 68). Rečeno je bilo, da se ta tendenca tudi januarja 1987 ni spremenila.

Edini pozitivni faktor na tem področju so mešana podjetja, ki so blagovno menjavo močno povišala, nekatera celo za 50 odstotkov, ter da je lani prišlo v 12 primerih tudi do skupnega nastopanja avstrijskih in jugoslovanskih podjetij v tako imeno-

vanem tretjem svetu. Jugoslavija bi si želela, je bilo poudarjeno, da bi se blagovna menjava razvijala močnejše in v obojestransko korist, za kar naj bi Avstrija sprejela potrebne carinske ukrepe, ki bi uvrstili jugoslovansko robo v isto raven kot blago iz dežel EFTA in EGS, kar pomeni, da bi se carina za jugoslovanske proizvode znižala. Hkrati pa je Jugoslavija zainteresirana, da se možnosti iz sejemskih kompenzacijskih sporazumov docela izkoristijo (zdaj le deloma).

Zanimivi so tudi podatki iz turizma: število nočitev Jugoslovancev v Avstriji je lani naraslo za 36 odstotkov, medtem ko je bilo povečanje nočitev Avstrijcev v Jugoslaviji znatno nižje. Za letos pa Jugoslavija pričakuje večji porast, kar hoče zagotoviti predvsem s posebnimi ponudbami, npr. z akcijo „Leto otokov“, pa tudi z zagotovitvijo, da je Jugoslavija najbolj varna turistična dežela, kar potrjujejo statistike.

Prav na te turistične ponudbe pa so

opozarjali v svojem paviljonu na „Gost“, kjer se je predstavila tudi agencija Cartrans. Obiskovalce so postregli tudi z jedajo in pijačo, kulturni program pa je izvajala folklorno glasbena skupina KUD Karol Pahor.

Ta ansambel je poleg drugih nastopal tudi na prireditvah „Willkommen Nachbarn“ (Dobrodošli sosede), ki jih je Avstrijsko-jugoslovansko društvo priredilo v Celovcu in Beljaku. Prireditvi, katerih namen je bil pred-

staviti lepote slovenske obale, sta izredno uspeli, kar potrjuje priljubljenost teh turističnih krajev med prebivalci Koroške, pa tudi odlično organizacijsko sposobnost organizatorja.

Mikavnost prireditev je bila v tem, da so poleg folklornih nastopov predvajali tudi video-film o lepota slovenske turistične ponudbe, ki jo je z ustreznim propagandnim materialom podkrepila agencija Cartrans iz Celovca.

KUD Karol Pahor je igral v paviljonu in na prireditvah

Je to koroška „direktna demokracija“?

Ravnatelji „prepričujejo učitelje za „koroški pedagoški model“

Koroška šolska politika noče počakati rezultatov zvezne pedagoške komisije? Hoče na lastno pest uveljaviti svoj „koroški pedagoški model“, čeprav je tako nezrel in je povzročil že toliko kritike?

Vrsta takšnih vprašanj se nam je vsilila, ko smo slišali vest, da so bile na ljudskih šolah v Pliberku in Dobrli vasi šolske konference, kjer so ravnatelji v najlepših barvah orisali pedagoške in finančne prednosti „koroškega pedagoškega modela“. Vse kaže, da hočejo po hitrem postopku „prepričati“ učitelje na posameznih šolah o „prednostih“ loče-

valnega modela. Je to del tiste koroške „neposredne demokracije“, o kateri vedo komentatorji koroških časopisov povedati, da jo bodo uveljavili proti kakšni morebitni „dunajski rešitvi“.

Takšnih konferenc direktorji gotovo ne izvajajo brez vednosti Koroškega deželne šolskega sveta. Se koroška šolska politika zateka k samovoljnemu ukrepu, ker se v pedagoški javnosti s svojim modelom ni znala uveljaviti? Hodijo koroški zastopniki le za preslepitev javnosti na dunajske seje zvezne pedagoške komisije? Na to bodo morali v prihodnjih dneh odgovoriti pristojni.

Seminar o šolstvu na univerzi:

Prijateljstvo otrok je osnova povezovanja med narodoma

Položaj dvojezičnega učitelja je bil minuli četrtek v središču zaključne podijske diskusije štiridnevnega seminarja o dvojezičnosti in medkulturnem učenju na celovski univerzi. Kljub težkim pogojem dvojezični učitelji ustvarjajo veliko, to pa velja še posebej, če pomislimo, da v deželi dvojezičnost ni pozitivno ovrednotena in da so učitelji pri svojem delu preveč osamljeni. Štirje udeleženci podijske diskusije so učiteljem, ki opravljajo delo na sedanji dvojezični šoli, izrekli izredno priznanje.

Take prijazne in tople besede so bile za številne učitelje na seminarju prav gotovo spodbuda, saj je njihovo delo vsak dan izpostavljeno močni javni kontroli, kar vpliva največkrat ustresujoče. To sta med drugim ugotovila učitelj Werner Mayer, ki na Dunaju že štiri leta pomaga otorkom tujih delavcev pri učenju nemškega jezika, in Dietmar Larcher, profesor na celovski univerzi. Mayer je dejal, da še na nobeni drugi šoli ni tako močno občutil prisotnosti družbenega pritiska kot ob obisku dvojezičnih šol, Larcher pa je dvojezičnim učiteljem ponudil pomoč univerze pri izpopolnjevanju didaktike dvojezičnega pouka. V poletnem semestru se lahko učitelji udeležijo takšne prireditve, kjer si med drugim lahko izmenjajo tudi svoje lastne izkušnje.

Tudi v drugih delovnih kroških seminarja je prišlo do izraza, da morajo dvojezični učitelji sami pripravljati učne pripomočke za dvojezični pouk, kar zahteva veliko truda. Pojavila se je tudi želja, da bi učitelji z večletno prakso mlajšim kolegom posredovali svoje znanje. V tej zvezi so ponovno izrazili svojo željo po poskusni šoli na Pedagoški

akademiji v Celovcu. Prav tako je bila ponovno izrečena želja po regionalnem centru za izobraževanje dvojezičnih učiteljev.

Dunajski učitelj Mayer je navzoče opozoril, da bi lahko pri dvojezičnem pouku bolje izkoristili znanje tistih otrok, ki dobro obvladajo slovenščino. Osebo ima izkušnjo, da znajo takšni šolarji veliko bolje motivirati sošolce za učenje kot more to učitelj sam, ki se nikoli ne more ostre vloge kontrolorja – ta pa pri otrocih zavira sproščenost.

Podobno je bil usmerjen tudi pripevek profesorja **Manfreda Ringhoferja**, ki predava na univerzi v Osaki (Japonska). Manjkala mu je debata o metodah poučevanja. Pogrešal je večjo dejavnost šolskih oblasti na tem področju. Dejal je, da bi bilo potrebno temeljito preiskutirati vrsto dobrih modelov, ki so preizkušeni drugje. Motilo ga je, da vse govori le o materinskem jeziku, nihče pa ne o jeziku strica, babice, pradede itd. Prav tako ga je motilo, da nekateri ugotavljajo pre slabo znanje slovenščine, nihče pa ne sprašuje, kakšno je znanje nemščine!

Podobno kot pretežna večina udeležencev univerzitetnega seminarja je zahodnonemška profesorica Ursula Boos-Nünning označila sedanjo obliko dvojezičnega pouka v primerjavi z ločevalnim modelom kot mnogo boljše. Poudarila je, da je na podlagi prijateljstva otrok možno graditi povezave med obema narodoma. To pa lahko nastane le v stalni razredni skupnosti. Skupno petje ene slovenske pesmice take skupnosti ne more nadomestiti. Če enkrat ločiš, gre razvoj nujno naražen, je poudarila Boos-Nünning. Le teritorialni princip, kjer bi bili vsi šolarji dvojezični, bi zagotovil dobro sožitje.

Začudena je bila nad dejstvom, da drugod po svetu – predvsem v Ameriki in Avstraliji – odkrivajo dvojezičnost kot obogatitev človeka, medtem ko na Koroškem postavljajo v ospredje slabše strani dvojezičnosti. Kljub odličnim ocenam, ki jih je izrekla sedanji šolski ureditvi – in predvsem delu učiteljev – je opozorila na nevarnosti, ki pretijo slovenskemu jeziku, saj ob teh pogojih bolj trpi pouk slovenščine kot pouk nemščine.

Kot je znano, so udeleženci seminarja obiskali tudi dvojezični pouk na ljudskih šolah v Slovenjem Plajberku, Kotmari vasi in Šmihelu. Po vsej verjetnosti bodo predavanja seminarja, rezultate delovnih krožkov in obiskov na šolah objavili tudi v posebni brošuri.

Ustavno sodišče ugotovilo, da Zakon o narodnih skupnostih ni v skladu s 7. členom

Šele zdaj je prišla v javnost odločitev Ustavnega sodišča, da bo preverilo, če so nekateri odstavki Zakona o narodnih skupnostih sploh v skladu s ustavo. Po spoznanju Ustavnega sodišča namreč 1. in 2. odstavek 13. paragrafa Zakona o narodnih skupnostih preprečujeta uporabo hrvaščine kot uradnega jezika. Ustavno sodišče je mnenja, da vsaj dva dela zakona nista v soglasju s 7. členom državne pogodbe. Zato je Ustavno sodišče dalo nalogo, da se ta zakon preveri.

Osnova tega spoznanja Ustavnega sodišča so bile štiri pritožbe. V vseh teh slučajih so posamezni gradiščanski Hrvati zahtevali svojo pravico do uporabe hrvaškega jezika tudi pred oblastmi. Pred sodiščem prve in druge stopnje jim te pravice niso priznali, tako da so se obrnili na tretjo instanco, to pa je prav Ustavno sodišče. Pri sodnem postopku sta podpirala Komite za pravice gradiščanskih Hrvatov in strokovnjak za manjšinska vprašanja dr. A. Andorfer.

Tudi to spoznanje Ustavnega sodišča potrjuje, da Zakon o narodnih skupnostih iz leta 1976 nikakor ne more veljati kot mero-dajna zakonska odredba, ki bi izpolnjevala oz. zagovarjala pravice manjšin, ki jim gre do po Avstrijski državni pogodbi, še posebej po 7. členu te pogodbe. Načelna kritika vseh manjšin in demokratične avstrijske javnosti, da pomeni ta zakon revizijo državne pogodbe, je torej bila – sicer šele 10 let kasneje, toda vendar – že ob enem samem primeru potrjena s strani samega Ustavnega sodišča. Potrjuje se torej, da je trostrankarski pakt, ki je leta 1976 privedel do ugotavljanja manjšine in do sklepanja o tem zakonu, sledil le svoji intenciji omejitve pravice manjšin. Trostrankarski pakt je torej pot, ki nima ustavnega kritja, kaj šele, da bi Zakon o narodnih skupnostih predstavljal rešitev, ki bi bila lahko zgled za vso Evropo – kakor to npr. koroški deželni politiki z Wagnerjem na čelu tako radi trdijo! Smešno in žalostno!

Pred volitvami v župnijske svete

Prihodnjo nedeljo, 22. marca 1987, bodo po vsej Avstriji volitve župnijskih svetov. Prvič jih bodo izvedli po vseh avstrijskih škofijah istočasno. Pripravljajo jih pod geslom „Cerkev – skupaj na poti!“ Že geslo samo nakazuje, da se mora cerkev prilagajati tokovom časa in izvajati vsaj delno demokratizacijo znotraj lastnih struktur. Čeprav ostaja duhovnik glavni odgovorni za župnijo, prevzemajo župnijski sveti določeno soodgovornost v pastoralnih vprašanjih, tako da dušnopastirsko delo ni več izključno delo duhovnikov, laičnih veroučiteljev in pastoralnih asistentov. Po zamisli Cerkev imajo župnijski sveti nalogo pozornost spremljati življenje v župniji in imeti uho za potrebe faranov. Da potem pride ponekod do prepletanja s politiko oz. narodnostno politiko, ne sme presenečati.

Že pri zadnjih volitvah župnijskih svetov, ki so bile 15. marca 1981, smo doživeli, da so ponekod skupine ljudi skušale volitve izrabljati v svoje nemškonalne namene. V pripravah za letošnje volitve takih poskusov ni bilo v isti meri. Verjetno so ti krogi, ki jim je med drugim šlo za uveljavljanje „nemških maš“, morali spoznati, da župnijski sveti prvič nimajo kompetence za spreminjanje jezikovne podobe fare in drugič, da je treba žrtvovati precej časa za pastoralne zadeve. Kljub temu je ponekod prišlo do trenj; najmočnejše pa zglede v Kotmari vasi.

Vsi, ki redno obiskujejo maše, so bili tudi v Kotmari vasi seznanjeni s pripravami za volitve. Vedeli so, kdaj je treba kandidate predlagati in kdaj je „predvolilni“ postopek. Nekaj dni za temi „predvolitvami“, pri katerih „nemškogovoreči“ kandidati niso dobili pričakovane podpore s strani rednih obiskovalcev maš, so nekateri kandidati – zglede po dogovoru – preklicali svojo pripravljenost kandidirati pri volitvah. Iz tega je koroška

Kronen Zeitung poročala, da kandidati zapuščajo župnika Maksa Mihorja, ker je pri cerkvenih obredih „preveč slovenščine“ in „premalo nemščine“. Eden treh „bivših“ nemškogovorečih kandidatov pa je v tem časopisu izrazil upanje, da bo mogoče „z vztrajnim delom razmere izboljšati“. Občane pa je par dni za tem pretresla vest, da so župniku Maksu Mihorju v zvezi z njegovim dosledno dvojezičnim opravljanjem obredov telefonično celo grozili s smrtjo! Najboljši dokaz, da takim ljudem res ne gre za geslo „Skupaj smo na poti“.

Sicer pa je cerkev po vsej Avstriji z volilnimi pripravami zadovoljna in tudi v osmih dvojezičnih dekanijah južne Koroške tečejo v glavnem normalno.

V nedeljo ima volilno pravico okrog pet milijonov katoličanov, ki so pred 1. januarjem 1987 izpolnili 16. leto starosti. V 3010 župnijah bo kandidiralo okrog 55.000 kandidatov, izvoljenih bo 30.000. Glede na velikost župnije in škofijsko ureditev bodo volili od šest do 30 članov župnijskega sveta.

Ne gre za malenkosti...

(nadaljevanje s 1. strani)

Prav zaradi tega ne preseneča, da so zdaj ti mediji (kot zagovorniki ali neke vrste tribuni uradnega koroškega mnenja) začeli dosti bolj prefinjeno, čeprav nič manj agresivno kampanjo proti Dunaju. Parole kot „Heil Kärnten“ in „Weg von Wien“, ki so jih začeli naznanjati in kričati že pri prireditvah KHD-ja in KAB-a v Grebini in drugod je vedno močnejše čuti tudi v poročanju teh časopisov. Prav v to vrsto sodi npr. komentar tik pred prvo sejo na Dunaju, objavljen v „Kleine Zeitung“, v katerem avtor napoveduje, da bodo v primeru, če „dunajska rešitev ne bo odgovarjala koroškim predstavam“, koroški politiki „izrabili več instrumentov direktne demokracije proti dunajski rešitvi.“

Nikakor ni potrebno, da bi razmišljali ali filozofirali o konkretnih oblikah takega „instrumentaliziranja direktne demokracije“. Tem bolj potrebna pa je ugotovitev, da skušajo s tako politiko pritiskati na Dunaj, da skušajo tako rekoč pri zadnjih vratih izsiliti odločitev v prid ločitvenim predstavam in željam. To pa za nas pomeni, da se nikakor ne smemo križem rok zanašati na to, da bo zvezna komisija sama od sebe iniciativna, da se bo sama od sebe odločala za ohr-

nitev in izboljšanje skupnega dvojezičnega pouka in proti koroškim troednim strankarskim interesom. Potrebno bo, da bomo še naprej obveščali javnost o potrebi in prednostih skupnega dvojezičnega pouka, še krepkeje bomo morali nakazovati, kolikšne so prednosti dvojezičnosti, in še kar naprej bomo morali razkrinkavati dejanske namene in ozadja zagovornikov ločitve. Le tako bo namreč mogoče doseči, da dunajska komisija ne bo le „sodnik“, ki bi le reagiral na pritisk koroških deželnozborskih strank, temveč da si bo komisija zares tudi na jasnem, za kaj vse gre v tej zvezi. Kot argument bi moralo zado-stovati že samo dejstvo, da se bo morala komisija odločiti ali hoče v šolskem vprašanju upoštevati pedagoške ali pa zgolj politične vidike, toda končna odločitev bo imela še širše razsežnosti: dejansko gre tudi za principialno odločitev, kako je Avstrija pripravljena ravnati s svojimi manjšinami, še drugače povedano: gre za to, ali bodo klonili nemškonalnim silam in našli „nemško“, ali pa se bodo odločili za demokratično rešitev, za tako pač, kakršno predvideva tudi Avstrijska državna pogodba s svojim antifašističnim načelom vred.

-ma

Solidarnostna resolucija

40 učiteljev in učiteljic, ki učijo na raznih tipih avstrijskih šol, se je prejšnji teden v Stroblu udeležilo seminarja „Jezik in moč“ (Sprache und Macht) ter v okviru tega obravnavalo tudi vprašanje dvojezičnega šolstva na Koroškem. Po obravnavi so naslovlili na zveznega kanclerja Vranitzkega in na ministrico Hawličkovo sledečo resolucijo:

„Wir lehnen grundsätzlich eine Trennung der Schüler und Schülerinnen nach sprachlichen Kriterien ab, insbesondere wenden wir uns gegen das sogenannte ‚Kärntner Pädagogenmodell‘. Eine Lösung gegen den erklärten Willen der slowenischen Volksguppe darf nicht zustandekommen.“

Wir fordern, Schulversuche zum Zweck des Ausbaues und der Verbesserung des gemischtsprachigen Unterrichts großzügig zu fördern, und die politischen Vorgaben bei der Regelung des Minderheitenschulproblems nicht der Kärntner Landespolitik zu überlassen, da diese Frage für alle Österreicher und Österreicherinnen von Bedeutung ist.“

Blecha v Sloveniji

Ta konec tedna je bil avstrijski notranji minister Karl Blecha v Ljubljani, kjer se je pogovarjal s članom predsedstva SFRJ Stanetom Dolancem in slovenskim notranjim ministrom Tomažem Ertlom o aktualnih vprašanjih varnosti, predvsem o terorizmu in o naraščajoči narkomaniji. V nedeljo pa je Blecha obiskal tudi Planico, kjer se je srečal z ministrskim predsednikom SFRJ Brankom Mikuličem.

Alpe-Adria 87

Od 23. do 28. marca bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani 26. mednarodni sejem Alpe-Adria, ki se že od same ustanovitve naprej uvršča v niz oblik gospodarskega, političnega in

kulturnega sodelovanja sosednjih dežel. Z razvojem mednarodne menjave Jugoslavije se je širil tudi mednarodni prostor, od koder so prihajali udeleženci sejma, in krog aktivistov v okviru sejma, kar je leta 1980 pripeljalo do nastanka Tedna mednarodnega sodelovanja Alpe-Adria. Na tem sejemu se predstavlja 600 razstavljalcev iz 20 držav, sejem pa obišče povprečno 50.000 ljudi.

Nov odbor KDZ

Koroška dijaška zveza je na svojem torkovem občnem zboru izvolila nov odbor, ki ga sestavljajo: Romana Kanzian (predsednica), Nada Zerzer (podpredsednica), Miha Dolinšek (tajnik), Tonči Rosenzopf (podtajnik), Mario Podrečnik (blagajnik) in Mirko Lepuschitz (podblagajnik). Največja želja novega odbora: „Potrebujemo nove klubske prostore“.

Pevski zbor KUD „Stane Žagar“ iz Kroepe gostoval na Radišah

Slovensko prosvetno društvo Radiše že dalj časa goji trajno sodelovanje s Kulturno umetniškim društvom „Stane Žagar“ iz Kroepe. Že dve desetletji prihajajo njihovi pevci na Radiše, včasih tudi igralci, Radišani pa jim gostovanja vračajo z nastopi v Kropi.

Predsednik SPD „Radiše“, Ludwig Ogrš, je minulo soboto v dvorani kulturnega doma izrekel dobrodošlico pevskega zboru iz Kroepe, s katerim je prišel tudi harmonikarski orkester iz Radovljice. Zbor KUD „Stane Žagar“ je sprva presenetil s pomlajenim in številčno močnejšim sestavom, predvsem pa z visoko pevsko kvaliteto. Po pozdravni pesmi radiških pevcev, ki jih vodi Stanko Wrulich, so gostujoči pevci pod vodstvom prof. Egija Gašperšiča nastopili s koncertom slovenskih narodnih in umetnih pesmi. Spored je obsegal pesmi od Gallusa, Ipavca, Hajdriha, Tomca, Simonittija, preko Kernjaka, in vse

do sodobnih skladateljev kot so Jež in drugi. Koncert je bil dejansko posrečen izbor slovenske zborovske pesmi od vsega začetka do danes. To pa že potrjuje, kako obsežen je repertoar, ki ga imajo pevci iz Kroepe, hkrati pa tudi, kako velika je njihova

Na visoki ravni je bil tudi drugi del koncerta, ko je nastopil harmonikarski orkester iz Radovljice. Čeprav so harmonikaši mladi, so pod vodstvom prof. Jožeta Ažmana izvajali skladbe svetovno znanih skladateljev. Prav ob tej primerjavi so bile skladbe in

ljubezen do slovenske zborovske glasbe. Da jo pevci interpretirajo na najvišji amaterski ravni, so pokazali tudi na sobotnem koncertu na Radišah. Obiskovalci so bili navdušeni nad petjem gostov in posrečenim izborom pesmi, posebno s

priredbi slovenskih avtorjev enakovredne tovrstnim dosežkom drugih narodov. Razumljivo, da so občinstvo posebno navdušile priredbe Egija Gašperšiča.

Za imeniten koncert se je gostom zahvalil predsednik Ludwig Ogrš,

Antologija

Avtorska založba, ki nastopa pod imenom „edition umbruch“ načrtuje založiti in izdati neke vrste čitanko sodobne avstrijske poezije. S tem hoče odpraviti trenutno vladajočo „tihu cenzuro“, zato vabi v Avstriji živeče pesnice in pesnike k sodelovanju.

Avtorji oz. avtorice naj pošljejo največ do deset doslej v knjižni obliki še neobjavljenih pesmi na sledeči naslov:

edition umbruch
Giannonigasse 27/2
A-2340 Mödling

Zadnji rok je 15. junij 1987. Besedilom je treba priložiti kratko biografijo, ki naj vsebuje tudi podatke o knjigah, ki jih je avtor(ica) doslej izdal(a). Tisti, ki pesmi ne pišejo v nemškem jeziku, so naprošeni besedilu izvirnika dodati prevod v nemščino.

Izid knjige je načrtovan v letu 1988. Izdajatelj seveda zagotavlja, da vse avtorske pravice za pesmi, ki bodo objavljene v antologiji, ostanejo avtorjem.

Podrobnejše informacije je možno dobiti pri Janku Ferku, Celovec, Florian-Gröger-Straße 2/13, telefon (0 42 22) 51 32 51.

pevskimi solisti. Tudi ni treba posebej naglašati, da sodi pevski zbor KUD „Stane Žagar“ med najboljše zборе na Gorenjskem.

Janko Tolmajer starejši pa je v klenih in občutenih besedah obudil nekaj spominov prvih srečanj s pevci in pisatelji iz Kroepe pred dvajsetimi leti.

Kulturno pismo iz Slovenije

Konec minulega tedna (četrtek, sobota) se je v Cankarjevem domu v Ljubljani končal nastop porabskih Slovencev, ki so se ljubljanskemu občinstvu že drugič predstavili s svojo kulturno, folklorno pa tudi obrtniško dejavnostjo. Nastopajočih je bilo okoli 200, in že to pove, da je bil njihov program zelo raznovrsten, vsekakor precej bolj, kot je bil prvi pred dvema letoma.

Nastop Porabcev je bil uspešen – s to oguljeno besedo je mogoče označiti dejstvo, da so bile prireditve, čeprav ne vse, dobro obiskane, da so imele svoj odmev v javnih občilih in da je javna razprava, se pravi „okrogla miza“ o „Slovcenih v Porabju med dvema domovinama“, dala novih spodbud za povezovanje

Kultura porabskih Slovencev

manjšine z matičnim narodom. Uspešen pa tudi zato, ker je pomenil prispevek k „skupnemu slovenskemu kulturnemu prostoru“, s čemer je, upajmo, okrepil občutek povezanosti porabske manjšine z „matio“ in obratno. To je v teh kriznih časih za Slovence bržkone pomembna stvar.

In najzanimivejše prireditve? Mednje sodijo etnografska razstava, odprta v Cankarjevem domu, že omenjena okrogla miza, izvedba komedije Žarka Petana „Dvojnik“ (uprizorila jo je skupina visoke učiteljske šole v Szombathelyu) in seveda zaključna glasbeno-dramska prireditev v soboto zvečer, ki jo je prenašala ljubljanska televizija. Prihodnje srečanje s porabskimi Slovenci pa bo gotovo že priložnost, ob kateri bo mogoče sklepati o nadaljnji rasti njihove kulturne ustvarjalnosti. Dotlej se bodo občinstvu predstavile skupine Slovencev iz Avstrije in Trsta ter s tem potrjevale načela politike skupnega kulturnega prostora Slovencev.

Jože Horvat

Občni zbor SPD „Vrtača“

Občni zbor Slovenskega prosvetnega društva „Vrtača“ v Slovenjem Plajberku je bil v znamenju obnove. Bogato kulturno dejavnost, ki jo je društvo razvijalo v letih 1979-83, ovira problem odseljevanja mladine iz teh krajev. Potem, ko so študentje doštudirali, je zamrla odrska, pevska in tamburaška dejavnost, pa tudi uspešni kantavtorji Pepca in Danica Čertov ne živita več v Sl. Plajberku.

Preteklo soboto so pri Foltu, kjer je bil občni zbor, sklenili delovanje društva obnoviti in k delu pritegniti poleg mlajše tudi starejšo generacijo. To težko nalogo so poverili novemu predsedniku mag. Mirku Lauseggerju, ki bo skupaj z drugimi sodelavci izdelal ustrezní načrt za odpravo trenutne krize. Da bo ob tem potrebna tudi pomoč s strani centrale v Celovcu, je razumljivo. Verjetno bo treba najprej pričeti s predavanji, filmi ter s prireditvami družabnega značaja.

Po sklepu upravnega odbora bo Občni zbor

Slovenske prosvetne zveze

v petek, dne 27. marca 1987 ob 19.30 uri v Mladinskem domu, Mikschallee 4 v Celovcu.

Na dnevnem redu bodo med drugim poročila, diskusija, volitev novega odbora, sprememba pravil in slučajnosti.

Občnega zbora se lahko udeležijo delegati in vabljeni gostje. Vsako v Slovensko prosvetno zvezo včlanjeno Slovensko prosvetno društvo zastopajo na občnem zboru delegati, ki imajo glasovalno pravico.

dr. Janko Malle l. r., tajnik

Tomaž Ogrš l. r., predsednik

Zorka L.-Weiss o razstavi v Celovcu:

Moje delo ne vsebuje določenega sporočila, ampak oblikovano okolico, ki jo dojemam po svoje

Gledalca skušam navaditi na abstraktno sliko, ki nastane po vtisih iz narave in okolja, po notranjem občutku. Po teh vtisih v ateljeju skušam narediti barvni izsledek. Iztišnem ga v formalno abstraktno sliko, ki ima z barvno obliko še povezavo, vendar mora slika imeti svoje samostojno življenje, saj ni naloga slikarja, da dela fotografije. Njegova slika mora imeti svoje zakonitosti, kar se izraža v abstraktnosti, torej v govoricu umetnika.

Slike, ki jih razstavljam, imajo pretežno zelene barvne osnove. Je to zgolj slučaj, ali je zelena barva instrument našega umetniškega izražanja?

Slike, ki jih razstavljam, so nastale v lanskem poletju, so torej odraz narave in okolja, ki je pretežno zeleno. Luč pa ima ob vsakem letnem času drug obraz, drugo luč, ki vpliva na počutje umetnika, tudi, kar zadeva barve. Razstavljena dela so nastala poleti, zato je v njih več zelene barve. Imam cikel zimskih slik, kjer dominira bela barva. Zato ne gre za slučaj, ampak barve, ki so ob nastajanju slike naravi in okolju dajale svojo podobo. Barve pa seveda vplivajo na razpoloženje umetnika, potem katerih gledalcu izraža svoje občutke.

Nekatere slike so izrecno majhne, večkrat samo drobec celote, kako mora to sprejemati nevesče oko?

Umetnik mora nekatere reči, predmete povečati in tako približati gledalcu, ker tako pridejo bolj do izraza. S prikazovanjem detajlov hočem doseči bolj dojemljivo obliko, ki jo lažje vidiš in spoznaš. Če v naravi na primer vidimo veje ali listje, jih v resnici niti ne opazimo, ker se nahajajo v neki kaotični situaciji. Sama jih vidim, ko jih slikam čisto drugače, urejam jih po svoje. S tem dobijo nov pomen, ker so postavljeni v novo okolje, v vtise, ki jih dojemam kot umetnica.

Včasih je med obiskovalci razstave slišati, da slike čestokrat tudi odklanjajo. Kako naj torej gledamo abstraktno slike?

Potrebna je senzibilnost. Človek mora najprej biti odprt, da dobi sposobnost dojemljivosti in tankočutnosti. To je predpogoj, da stopi pred sliko. Učenost ali staromodnost pri tem nista tako važni.

Tako gledalec lažje ustvari svoj kriterij o kvaliteti dela, ki ga ima pred seboj. Glavno je, da do slike dobi notranji odnos, kar zadovolji oba – umetnika in gledalca, saj ustvari komunikacijo med obema. Tak odnos do opazovanja slik omogoča, da se laik izogne nevar-

nosti postati žrtev kiča, pravo delo umetnika pa bi po nepotrebnem odklanjal.

V tem oziru sem napravila prijetno izkušnjo s preprostimi ljudmi. Njihova spontanost, ki pride do izraza ob gledanju abstraktnih slik, je vedno iskrena, njihove ocene se večinoma ujemajo z ocenami strokovnjaka, ki dobro loči od slabega.

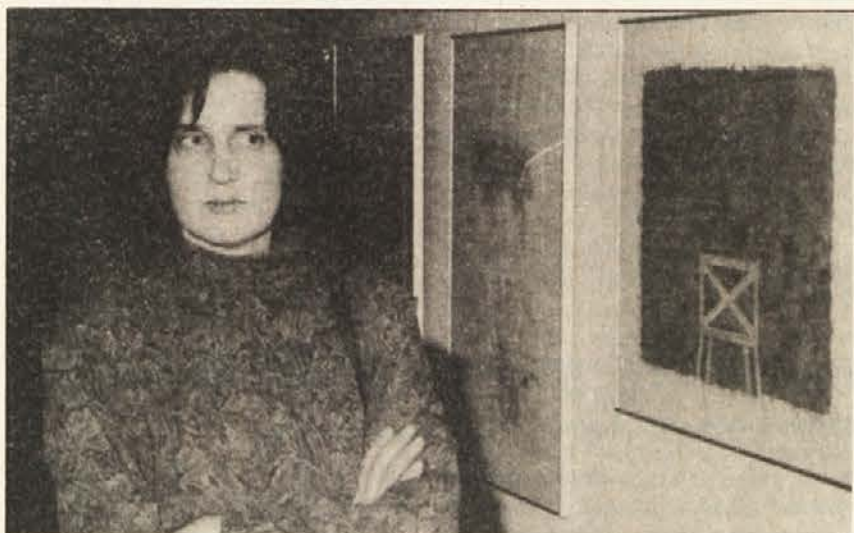
Kje so razstavljene slike nastale?

Nekatere na Dunaju, druge pa v Spodnjih Rutah.

Kakšni so vaši načrti za bodočnost?

Želim ustvariti mnogo novih del in seveda tudi razstavljanje. Za letošnje poletje (julij-avgust) imam termin v Moderni galeriji v Kremisu, rada pa bi pripravila večjo, retrospektivno razstavo, kjer bi bil razviden razvoj moje umetniške poti od začetka do danes. Rada se bi spet posvetila likovni opremi knjige, morda se bo kakšna naših založb spomnila name.

Zorki L.-Weiss želimo, da bi se njeni načrti uresničili. Želimo ji tudi, da bi slike, ki jih razstavlja v Celovcu prišle med ljudi, saj jih je možno kupiti. Razstava, obeh umetnic je odprta vsak dan (od 9. do 12. ure) in med odmori predstav.

Akademsko slikarka Zorka L.-Weiss

Zorka L.-Weiss razstavlja v Celovcu. Tokrat v galeriji Mestnega gledališča skupno z Marianne Bär. Umetnici se javnosti predstavljata z novjšimi deli akvarelov in gvašev. Slikarki imata podobno umetniško pot – istega učitelja, in se tudi v svojih delih dopolnjujeta, kar daje razstavi še poseben čar. Kot smo že poročali, je otvoritev bila prejšnji četrtek, katero je obiskalo izredno veliko ljubiteljev likovne umetnosti.

Namesto ocene del Zorke L.-Weiss smo umetnico prosili, da sama spregovori o svojem delu, kar je storila v razgovoru s sodelavcem našega lista.

Poznamo Vas kot slikarko zanimivih kontrastov. To velja tako za formate Vaših slik, kakor za motiviko, s katero soočate gledalca. Kaj je glavna izpoved Vašega slikarskega sveta?

Moje delo v osnovi ne vsebuje

določenega sporočila, ampak oblikovano okolico v kateri se nahajam. Torej mesto, vas ali naravo najprej dojemam, jo nekako vsrkavam vase, registriram vse posebnosti, kakor tudi celoto. To se dogaja v prvi vrsti z gledanjem, vendar so zame pomembni tudi vtisi akustike, hrupi vseh vrst. Tako okolico, v kateri se trenutno nahajam, dojemam z vsemi čutili, kar mi omogoča intenzivno zaznavanje vsega, kar me obdaja. Vse vtise notranje obdelam in jih potem poiom slikanja bruham iz sebe. Slike, ki potem nastajajo, so izraz mojega podoživljaja okolice, ki dobi tako podobo kot jo vidim in slikam. V slikah seveda pride tudi do izraza, ali se ji predajam ali pa upiram.

Postavitev vaših slik je zanimiva, poleg realističnega postavljate, vsaj na videz, abstraktni motiv, kaj s tem želite doseči?

O računalnikih, kmetijstvu, kulturi in politiki

Privlačna predavanja 12. Rožanskega izobraževalnega tedna

Socialna podoba naše ožje domovine se spreminja, z njo pa se spreminjajo tudi izobraževalne potrebe prebivalstva. Slovenska prosvetna društva se tega vedno bolj zavedajo. To lahko ugotovimo ob letošnjem 12. izobraževalnem tednu rožanskih prosvetnih društev. Šlo je za sodobne teme o zdravem življenju in naravnem zdravljenju, o sodobnem urejanju vrtov in o kontroli rodovitnosti tal, o kulturni dediščini, ledinskih imenih in spremembah socialne strukture Roža, šlo je za praktične vaje z računalniki in za posledice uvajanja le teh, razprava pa je tekla tudi o nevarnih posledicah politike etničnega ločevanja na Južnem Tirolskem. Teden pa so zaključili z domačimi kulturnimi specialitetami in s kulturnimi prispevki najmlajših.

Kako se je spreminjal Rož

V Svečah so izvedli tri prireditve: otroško revijo „Pokaži kaj znaš!“, Janez Bogataj, znan že s Koroških kulturnih dni, je predaval na temo „Kaj nam bi morala pomeniti kulturna dediščina v sodobnosti?“, dr. Majda Fister pa je predstavila svoj prispevek k etnološki topografiji slovenskega etničnega ozemlja v 20. stoletju, saj je obdelala prav v tem sklopu Rož. Na žalost je bilo prav njeno predavanje brez pravega odziva, se pravi, da dobršen del odbornikov kulturnih organizacij Roža ni bil navzoč. Škoda, saj bi razprava o potrebnih novih poteh pri kulturnem delu v Rožu lahko postala zelo zanimiva, še prav ob izsledkih raziskave o spremembah socialne strukture cele doline ter s to povezano spremembo poklone strukture prebivalstva.

Spremembe v poklici sestavi v času do druge svetovne vojne so povzročale propad prevoznih podjetij, rudnikov in fužin, propad domačih obrti in odseljevanje prebivalcev. V zadnjih desetletjih je sprememba prinesel razvoj turizma, industrije, trgovine, prometa in izobraževanja. Spremembe gospodarske strukture, kjer se je iz sprva manjših kmetij izoblikovalo čvrsto kmetijstvo le v okviru večjih posestev, (razvoja industrije pa razen v večjih središčih ni bilo), so povzročile velike spremembe v strukturi prebivalstva. Vedno več izsolanih kadrov je moralo iskati zaposlitev drugod po Koroškem in po Avstriji ali pa so se naselili v bližini Beljaka, Celovca in Šentvida. Ta problem migracije npr. prikazuje že sami statistični podatki npr.: v letu 1981 se je vozilo z Bistrice v R. 16,4 % vseh zaposlenih vsak dan v druge občine na delo, iz Hodiš 24,5 %, iz Kotmari vasi 32,1 %, iz Bilčovsa 25,2 %, iz Šmarjete v R. 21,9 %, iz Škofič 27,1 %, iz Sel pa 21,2 %.

Vsi kraji z visokim odstotkom nahačev in odseljencev imajo slabo razvito osnovno infrastrukturo, majhne možnosti nadaljnjeja šolanja, slabo prometno povezavo in neugodno gospodarsko strukturo. Tako je tudi v občinah Roža, kjer je dodatno še po izidu etnološke raziskave o Rožu ukinitev nekdanje Kestag zadala prebivalstvu hud udarec. Še več Rožanov se je odpravilo na delo v središča (Celovec, Beljak), še več se jih je izselilo iz domačih občin, tako da se spreminja tudi struktura npr. domačih društev, da določen del aktivistov izgublja prav iz tega razloga. Tudi to je eden izmed problemov našega ustvarjanja, o katerem bo potrebna še poglobljena razprava.

O zdravju in zdravljenju

V Bilčovsu in v Rožeku so se letos posvetili zdravju in zdravljenju. Na prvi prireditvi tedna je v sredo dipl. biol. Tatjana Angerer v Bilčovsu predavala o pomenu zdravilnih rastlin, katerih se naj ne bi posluževali samo, ko zbolimo, temveč naj bi jih uporabljali tudi pri ohranjanju in utrjevanju zdravja. Kot je to opisala tudi v svoji priložni knjigi, je Tatjana Angerer poslušalcem razložila, kdaj rastline nabiramo, katere dele uporabljamo in kako jih pripravimo v zdravilne namene. V Rožeku pa je celovški zdravnik dr. Peter Trenkwaldler govoril o najvažnejših homeopatičnih (naravnih) zdravilih in o njihovi učinkovitosti.

MENJAVA DENARJA

Stanje v četrtek 12. marca 1987

Za 100 dinarjev dobite	1.90 šil.
Za 100 dinarjev plačate	2.40 šil.
Za 100 lir dobite	0.965 šil.
Za 100 lir plačate	1.025 šil.
Za 100 mark dobite	693.90 šil.
Za 100 mark plačate	710.20 šil.

kovitosti. Poudaril je pomen starih izkušenj pri zdravljenju s pomočjo obkladkov, čajev, toplih odevi ipd., ki zvišajo telesno temperaturo. Tako pride do izločevanja strupov, ki so se nabrali v telesu. Precej važnosti pa pripisuje dr. Trenkwaldler tudi ločevalni prehrani (Trennkost), ki upošteva različne načine prebave. Priporočal je, naj ne mešamo hrane, ki vsebuje beljakovine, s hrano, ki vsebuje ogljikove hidrate (npr. meso in rezanci).

Delo z računalnikom

Problemom in možnostim, ki jih nudijo računalniki (kompjuterji), so se posvetili prosvetaši v Borovljah. Seveda niso vedeli kolikšen bo odziv na predavanje o računalnikih dipl. inž. Kristijana Ogrisa in na praktične vaje, ki sta jih vodila mag. Urban Popotnik in mag. Martin Urbajs.

ETNOLOŠKA TOPOGRAFIJA SLOVENSKEGA ETNIČNEGA OZEMLJA — 20. STOLETJE

ROŽ

Studija, ki jo je izdelala Marija Fister — Dobite jo v slovenskih knjigarnah.

Zadovoljni pa so bili, ko je obe prireditvi skupaj obiskalo nad 40 večinom mladih Borovljčanov. Ogris, ki je bil zaposlen v računalniškem centru dunajskega magistrata, trenutno pa v ÖMV, je poslušalcem orisal hitri razvoj računalništva. Poudaril je, da brez modernih kompjuterskih naprav ne bi bil možen polet na luno in v vesolje, niti nadvse precizna izdelava orodja, ki ga proizvajajo že v borovljških podjetjih.

V razpravi so se dotaknili tudi izgubljenih delovnih mest, ki jih povzroča uvajanje računalnikov v produkcijo; čeprav se vsak zaveda, da bomo morali živeti s temi novimi napravami. Še bolj zanimive za mladino pa so bile praktične vaje z računalniki, ki sta jih s tremi dijaki vodila profesorja Popotnik in Urbajs. Okrog 25 mladih je ves popoldan vadilo in — deloma igraje — spoznavalo sposobnosti in programe računalnikov. Tako so se poglobili v delo z računalnikom, da jih skoraj ni bilo mogoče ločiti od njih. Organizatorji teh vaj sami so bili navdušeni, saj niso pričakovali tako dobrega obiska.

Kmetijstvo in vrtnarstvo

Kako se prebivalstvo zanima za urejanje vrta in za skrbno obdelovanje kmetijske zemlje sta pokazali prireditvi v Šentjanžu in v Kotmari vasi. O sodobnem obrezovanju sadnega drevja in o urejanju vrtov nasploh je skoraj 60 poslušalcem v Šentjanžu pripovedoval dipl. inž. Tine Benedičič iz Radovljice. Najprej jih je v stari ljudski šoli seznanil s teo-

retičnimi osnovami, kako je mogoče urediti vrt, kako oblikovati nasade, kako negovati drevesa. Seznanil jih je z novjšimi, odpornejšimi vrstami sadik, nato pa so udeleženci iz bližje in širše okolice Šentjanža prisostvovali še praktičnim vajam. O kontroli rodovitnosti tal, o gnojenju z naravnimi in umetnimi gnojili pa je pri Mežnarju v Kotmari vasi spregovoril ljubljanski profesor dr. Jože Leskovšek. Razlagal je učinke različnih načinov gnojenja in med drugim ugotovil, da so v zadnjih letih ponekod zemljo prenasitili z umetnimi gnojili in da je dostikrat treba že močno zmanjšati dodajanje teh gnojil, če hočemo, da bodo poljski pridelki zdravi in jih bomo pridobivali v pravi količini. Med društveniki, ki popolnoma odklanjajo umetna gnojila in razgledanim profesorjem, ki je poljudno razlagal „grehe“, ki jih je mogoče napraviti na zoranem zemlji, se je razvnela živa razprava. Poučen pa je bil tudi film o različni zemeljski kakovosti pokrajin v Sloveniji, o proizvodnji in o preiskujanju umetnih gnojil.

Etnični proporc na Južnem Tirolskem

Strogo etnično ločevanje nima prave bodočnosti, to je s številnimi primeri iz južnotirolske vsakdanosti podkrepil dr. Rudolf Benedikter iz Južnega Tirolskega. Na predavanju v Šentjanžu je predstavil predvsem narodnostne in družbene razmere v Meranu, kjer so nemškogovoreči Južni Tirolci in meščani italijanske narodnosti močno zastopani, mnogo pa je tudi že „mešanih zakonov“. Ob primeru teh mešanih zakonov, ki se ob ljudskih štetjih niso priznali ne k tej, ne k drugi narodni skupnosti, je Benedikter nakazal kakšne težave imajo zaradi tega pri zaposlitvi, pri iskanju stanovanj ipd. Da bi obdržali svoje delovno mesto, so se nekateri naknadno „priznali“ k eni izmed narodnih skupnosti. Benedikter je slikovito prikazal, da strogi etnični proporc v javnih službah in drugih socialnih ureditvah, ki je bil uveden za zaščito manjšine, v južnotirolskih razmerah ne spodbujajo pripravljenosti za zblizanje, za učenje jezika soseda. Predvsem alternativci in naprednejše družbene sile (pod prejšnjim škofom pa tudi še cerkvene strukture) poudarjajo, da tako strogo etnično ločevanje nima bodočnosti.

Kulinarčno in kulturno

Kulinarčni zaključek izobraževalnega tedna so tokrat pripravili pri Miklavžu v Bilčovsu. Z domačimi jedmi so privabili mnogo ljubiteljev rožanske kuhinje. Ob čišavi župi, „prati“, „kvočnih“, sirovih krapih in drugih specialitetah si je marsikdo pomiril svoje želodčne živce. Poseben užitek pa so si pripravili bilčovski in borovljški prosvetaši, ki so po stari navadi jedli vsi skupaj iz ene skledice ajdove žgance z mlekom, zabeljene s „hrumpami“. Vse to pa so posneli celo na video-trak.

V stari sveški ljudski šoli pa so se v „kulturnem dvoboju“ pomerili otroci iz Šentjanža in Sveč. Že lani so izvedli prvo podobno srečanje pod naslovom „Pokaži, kaj znaš“. Tokrat so gostovali Šentjanščani. Otroci so odgovarjali na vprašanja v zvezi z Miklovo Zalo, spoznavati so morali posnetke na diapozitivih, pokazali so svojo spretnost, na sporedu pa je bil tudi nastop s kitaro ter glasbeni vložki tamburaške skupine iz Šentjanža.

Skupna nagrada za sodelovanje bo veljala vsem udeležencem in sicer; da bodo še bolj okrepili prijateljstvo, ki je nastalo med otroci, si bodo skupno ogledali Svatne in okolico, kjer je bila doma Miklova Zala, nato pa se povešili na pikniku.

Pismo bralcev — Pismo bralcev

Sehr geehrte Kollegen!

Die Leserbriefe und auch manche reaktionellen Beiträge zur TV-Sendung „Konfrontationen und Begegnungen“ über die geplante Schulreform im gemischtsprachigen Gebiet Kärnten erfordern eine Klärstellung: Die 20-köpfige Diskussionsrunde war insgesamt ausgewogen. Die im Landtag vertretenen politischen Parteien waren nicht nur durch Abgeordnete und Schullehrer präsent,

sondern auch durch sechs (!) Jugendliche. Daß einige dieser Jugendlichen in ihrer Argumentation den Vertretern der slowenischen Volksgruppe folgten und nicht den Landtagsabgeordneten, darf keineswegs zum Schluß führen, das ORF-Landesstudio Kärnten habe eine Sorgfaltspflicht bei der Auswahl der Diskutanten vernachlässigt und das Objektivitätsgebot verletzt. Vorwürfe dieser Art werden scharf zurückgewiesen.

Int. Heinz Felsbach

Datum	Kraj	PRIREDTVJE	Prireditelj
Petek 20.3. 20.00	kinodvorana v Čajni	ČAS BREZ PRAVLJIC Slovenski film	Slovenska prosvetna zveza in Slovensko prosvetno društvo Zila
Petek 20.3. 13.30	v Slovenjem Plajberku	MEZINČEK — lutkovna pravljica gledališče Tone Čufar z Jesenic	Slovensko prosvetno društvo Vrtača
15.30	pri Činkovcu v Šentjanžu	MEZINČEK — lutkovna pravljica gledališče Tone Čufar z Jesenic	Slovensko prosvetno društvo Šentjanž
17.00	farna dvorana v Šentjakobu	MEZINČEK — lutkovna pravljica gledališče Tone Čufar z Jesenic	Slovensko prosvetno društvo Rož
Sobota 21.3. 19.00	Športna dvorana Ravne na Koroškem	20. PEVSKO SREČANJE OD PLIBERKA DO TRABERKA Sodelujejo: MoPZ Šentanelski pavri ZKO Ravne na Koroškem, Koroški oktet, MoPZ Fužinar, MoPZ „Vres“, MePZ Vuženica, MePZ Mato, MoPZ „Foltej Hartman“, MePZ „Podjuna“	
Sobota 21.3. 20.00	pri Kovaču na Obirskem	VESELOIGRA GUGALNIK igralci z Radiš	Slovensko prosvetno društvo „Valentin Polanšek“
Sobota 21.3. 10.00	farna dvorana v Žvabeku	MEZINČEK — lutkovna pravljica gledališče Tone Čufar z Jesenic	Katoliško prosvetno društvo Drava
14.00	Kulturni dom v Šentprimozu	MEZINČEK — lutkovna pravljica gledališče Tone Čufar z Jesenic	Slovensko prosvetno društvo Danica
16.00	farna dvorana v Železni Kapli	MEZINČEK — lutkovna pravljica gledališče Tone Čufar z Jesenic	Slovensko prosvetno društvo Zarja
Nedelja 22.3. po 2. maši	cerkvena dvorana v Šentilju	MEZINČEK — lutkovna pravljica gledališče Tone Čufar z Jesenic	Katoliška prosveta Šentilj
14.30	pri Pušniku v Ločah	MEZINČEK — lutkovna pravljica gledališče Tone Čufar z Jesenic	Slovensko prosvetno društvo Jepsa-Baško jezero
Ponedeljek 23.3. 19.30	Mladinski dom SŠD Celovec	GUGALNIK (avtor Novak Novak) igralci SPD Radiše	Slovensko prosvetno društvo Bisernica
Torek 24.3. 18.00	Slovenska prosvetna zveza	TEČAJ SLOVENSČINE ZA ZAČETNIKE vodi: Andrej Mohar	Klub Prežihov Voranc
Torek 24.3. 19.30	Katoliški dom prosvete Tinje	ŽIVLJENJA GALILEJA (nem.) Uvod v gledališko predstavo, dr. Günter Schmidauer	Tinje
Od petka 27.3. do nedelje 29.3.	Mladinski dom Celovec	KDO SEM — ŽENSKA? Slovenka — Hrvatica — ženska v narodni skupnosti; ženska med kulturami — ženska med oblastjo in nemočjo	
Petek 27.3. 20.00	kino Janah Šentjakob	POLETJE V ŠKOLJKI , mladinski film	Slovenska prosvetna zveza
	kino Janah Šentjakob	ČAS BREZ PRAVLJIC	Slovenska prosvetna zveza
Petek 27.3. 19.00	farni dom v Selah	JEČA ALKOHOLIZMA IN POT IZ NJE dr. Jože Ramovš	Katoliška mladina KPD Planina, Katoliška prosveta
Nedelja 29.3. 16.00	Kulturna taberna Pri Joklnu Celovec	LUTKOVNA IGRA RAČKA in ODPRTJE RAZSTAVE OTROŠKIH RISB gostuje lutkovno gledališče Bežigrad	Kulturno društvo Pri Joklnu
Nedelja 29.3. 14.30	Ljudska šola Kotmari vas	VIGREDNI KONCERT otroški, mladinski in mešani zbor, vodi Joško Pač	Slovensko prosvetno društvo Gorjanci
Nedelja 29.3. po 2. maši	farna dvorana v Selah	REDNI OBČNI ZBOR PODPORNEGA DRUŠTVA PROTI POŽAROM V SELAH	
Torek 31.3. 19.30	Modestov dom Celovec	POJOČA SKRINJICA (Nakamura Sinkici) igralci „KPD“ Planina v Selah	Koroška dijaška zveza in Modestov dom

15. Globaški kulturni teden

od 22. marca do 5. aprila 1987

Prireditelj: Slovensko kulturno društvo v Globasnici in Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Štebnu

nedelja 22. marec ob 14.30	farna dvorana v Globasnici	PREMIERA IGRE: „MNOGO HRUPA ZA NIČ“ , W. Shakespeare, režija Peter Stricker, nastopajo domači igralci
četrtek 26. marec ob 20.00	ljudska šola v Globasnici	LITERARNI VEČER — nastopajo: Miloš Mikeln, Tone Partljič, Andrej Brvar, France Forstnerič, Drago Jančar in Polde Bibič
petek 27. marec ob 20.00	gostilna Juena v Čepičah	PREDAVANJE Z DISKUSIJO: „TRENUNG ODER GEMEINSAMER UNTERRICHT?“ — Ločen ali supen pouk? predava univ. prof. dr. Peter Gattetner
sobota 28. marec ob 14.30	gostilna Šoštar	MLADINSKI FILM: „SREČA NA VRVICI“
nedelja 29. marec ob 20.00	gostilna Šoštar	FILM: „HERETIK“ IN OTVORITEV RAZSTAVE „PRIMOŽ TRUBAR IN NJEGOV ČAS“

Prireditve od 31. marca do 5. aprila bomo objavili prihodnjic.

RAZSTAVE

do 12.4.	Mestno gledališče Celovec	AKVARELI IN GVAŠI ZORKE L.-WEISS	mestno gledališče Celovec in Umetnostno društvo za Koroško
do 29.3.	Kulturna taberna Pri Joklnu	„KARNEVAL V BENETKAH“ fotografije, Franz Mareš	Kulturno društvo Pri Joklnu
do 29.3.	Galerija Tinje	KITAJSKO SLIKARSTVO Dela umetnice LEONG LAI HA	

Izleti

Zveza koroških partizanov vabi na enodnevni izlet z letalom v Beograd dne 16. 5. 1987.

Odhod z letališča Brnik ob 6.30 uri
Povratek na letališče ob 19.00 uri
Ogledali si bomo Hišo cvetja in več drugih zanimivosti Beograda.
Cena izleta 1.000 šil.
(v ceni je vključen polet z avionom, vožnje z avtobusom po Beogradu in kosilo). Za prevoz do letališča Brnik in nazaj mora poskrbeti vsak sam. Prijave in vplačila sprejema do 8. aprila Zveza koroških partizanov ali Zveza slovenskih organizacij (Milka Kokot), Tarviserstr. 16, 9020 Celovec.
Prijava brez vplačila ni veljavna.

V okviru pevskega srečanja „Od Pliberka do Traberka“

Mogočna pevska manifestacija v Vogrčah

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku je priredilo zadnjo soboto že tradicionalno – dvajseto srečanje pevskega zborov „Od Pliberka do Traberka“, ki poteka v krajih na obeh straneh meje. Pri nas je bil tokrat koncert v veliki Florjanovi dvorani v Vogrčah. Privabil je veliko število ljubiteljev umetne in domače pesmi, ki so do kraja napolnili dvorano.

Ko so pred dvajsetimi leti (Mitja Šipek, Tone Ivartnik in Folti Hartman) organizirali prvo skromno srečanje, nihče ni mislil, da bo revija prerasla v tako pevsko gibanje, ki danes tvori pomemben del kulturnega dela na obeh straneh meje.

Posebno smo veseli, da so pri sporedu upoštevali pevske zborove, ki so znani po svojem kvalitetnem petju in zato zadovoljili še tako razvajenega poslušalca. Nastopajoči zbori so bili iz Podjune, Celovca in iz Mežiške doline. Prvi je nastopil MoPZ „Vinko Poljanec“ iz Škocijana pod vodstvom Franca Starca, nato pa so sledili: dekliški zbor „Edinost“ iz Pliberka pod vodstvom Cite Galič, MePZ „Peca“ iz Globasnice, ki ga vodi Janez Petjak, MoPZ „Trta“ iz Žitare vasi pod vodstvom Jozeja Starca, MePZ

„Srce“ iz Dobrle vasi pod vodstvom Marjana Berložnika, MoPZ „Šentanelški pavri“, ki jih vodi Mitja Šipek, MePZ „Danica“ iz Šentprijmoža pod vodstvom Hanzija Kežarja in Stanka Polzerja, MoPZ „Kope-legen“ Slovenj Gradec pod vodstvom Toneta Šteklja, MoPZ „Foltej Hartman“ iz Pliberka pod vodstvom Boža Hartmana in MePZ Zvezne gimnazije za Slovence iz Celovca, ki ga vodi Joško Kovačič.

Čprav je vsak zbor nastopil le s tremi pesmimi, je bilo to edinstveno doživetje za naše kulture željne ljudi. Teško je reči, kateri od zborov je bil boljši. Z zanimanjem smo prisluhnili starim in novejšim pesmim, za vsako so zbori bili deležni mnogo aplavza, zato smo jim hvaležni za nepozaben večer.

Da je to pevskega srečanja postalo tako mogočno, priljubljeno in tradicionalno, gre glavna zasluga Kulturni skupnosti in Zvezi kulturnih organizacij Ravne na Koroškem ter sopredsedniku SPD „Edinost“ v Pliberku, katerim velja tudi vse priznanje.

Srečanje je bilo namenjeno tudi pesnici Milki Hartman, ki je letos obhajala svoj 85. življenjski jubilej. Zato sta med pevskim sporedom iz

njenih zbranih del brala Krista Mesner in Franc Kuežnik. To je bilo za nas še dodatno doživetje.

Številne poslušalce je pozdravil predsednik „Edinosti“ Joško Hudl, ki je bil glavni organizator prireditve. Izrekel je dobrodošlico tudi predsedniku ZKO občine Ravne Stanku Arnšku, predsedniku Kulturne skupnosti Zdravku Fajmutu in tajniku Mirku Rozmanu, mestnemu svetniku Mirku Kumru, predsedniku NO ZSO Lipeju Koleniku, ravnatelju glavne šole Hermanu Germu, župniku Vinku Zaletelu in drugim.

Po končanem sporedu je pri Florjanu še dolgo donela pesem. Ljudje se kar niso mogli podati v mrzlo noč. Naposled pa so vendarle odhajali v upanju, da bo res kmalu prišla ta ljuba vigrad – Koroška pomlad.

ikej

Zveza koroških partizanov
vabi na

potovanje po Balkanu

med 4. 5. in 13. 5. 1987

Proga: Celovec – Zagreb – Beograd – Peč – Ohrid – Albanija (Tirana, Durres, Shkoder) – Titograd – Cetinje – Dubrovnik – Mostar – Jajce – Plitvička jezera – Karlovac – Ljubljana – Celovec.

Podrobnejši spored potovanja glej Slovenski vestnik, štev. 10/87, str. 5.

Cena: 7000 šil.

Zaradi nabave albanske vize se **prijavite najpozneje do konca marca.**

Vsak potrebuje veljaven potni list in tri slike.

Pismeno se javite na naslov: Zveza koroških partizanov, Tarviser Straße 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefonsko pa na številkah 0 42 22/51 37 52 (dopolodne) ali 0 42 22/59 37 74 (popoldne). Prijave sprejema tudi tov. Logar pri potovalnem uradu CARTRANS, tel. 0 42 22/56 64 9.

Čestitamo

Pred kratkim je slavil v krogu znancev in prijateljev svoj 60. življenjski jubilej Janez Lesjak iz Vrbe. Poznamo ga kot zavzetega društvenika, ki mu gredo tudi velike zasluge za prenovitev kulturnega doma na Kostanjah. Ped kratkim je na občnem zboru bil ponovno izvoljen za predsednika Slovenskega prosvetnega društva „Drabosnjak“ na Kostanjah. Jubilantu iskreno čestitamo.

P. in H. Wuzella

Koncert ansambla „Drava“:

Narodova tradicija in sedanost

Prejšnji petek je bila v kulturni taberni „pri Joklnu“ neke vrste koroška premiera: ansambel „Drava“ je prvič na koroških tleh (prej je nastopal že v Gradcu, Salzburgu in na Dunaju) oblikoval samostojen koncert in z njim predstavil stare slovenske balade in pesmi slovenskih koroških avtorjev. Bila je to zelo uspela premiera, saj je ansambel navdušil mnogoštevilno publiko tako z lastnimi priredbami pesmi domačih avtorjev, kakor tudi z lastnimi priredbami starih besedil. Tako je ansambel „Drava“ napegnjal lok od bojev s Turki preko vstajanja in prebujanja slovenskega naroda prav do današnjih dni, ko se na splošno godijo socialne krivice in ko skušajo nemškonalne sile zatreti vsakršno drobtinico, ki je slovenska.

Prav zaradi tega je še kako potrebno, da se tudi Slovenci sami v našem delu zavemo zgodovinskih dimenzij, si na kulturnem področju zavestno vnašamo dobre in uporabljive elemente

Brnca – občni zbor SPD „Dobrač“

Slovensko prosvetno društvo „Dobrač“ na Brnci je pred kratkim izvedlo svoj občni zbor. Delovanje društvenega odbora je bilo uspešno, saj je uresničil cilj, ki si ga je zastavil na zadnjem občnem zboru. Dobil je razrešnico, člani pa so izvolili novo vodstvo. Predsednik je postal spet mag. Marjan Gallob, namestnica Mili Hrobath, tajnik Janko Ojcl, namestnik Hanzi Uršič, blagajnik Hanzi Warum, v širši odbor pa so bili izvoljeni Janez Debevc, Lojze Gallob, Marija Hrobath in Hubert Pichler, pregledniki pa so inž. Pepi Mikl, Franc Wutti in Walter Müllneritsch.

Uspešnost kulturnega delovanja na Brnci, je bila razvidna iz poročila predsednika mag. Galloba. Društvo je v preteklosti poživilo dramsko dejavnost in s svojimi uprizoritvami nastopalo doma, pri sosednjih društvih, v Sloveniji in na Primorskem. Gallob je orisal tudi uspešno sodelovanje z Elanom ter druge dejavnosti društva, akcijo za otroški vrtec, srečanje z umetnikom Piccotinjem ter družabne prireditve.

Za vnaprej si je društvo zadalo nalogo okrepi sodelovanje z društvom sosednjega naroda, pritegniti več mladine, zlasti pa spet pripraviti novo odrsko delo. Tokrat bodo naštudiralci Goldonijevo igrano „Nenavaden človek“. Sicer pa bodo skupno s KKZ (vanjo se bo društvo tudi včlanilo) na Brnci organizirali revijo mladinskih zborov, pobratili se bodo s slovensko gimnazijo ter sodelovali pri letošnji akademiji, ki jo bodo ponovili na Brnci. Za zaključek občnega zbora so še predvajali videofilm o „Veliki puntarji“.

lastne narodove tradicije in jih hkrati dopolnjujemo in izgrajujemo s sodobnimi spoznanji in dosežki. Prav v tem smislu gre ansamblu „Drava“ velika zasluga, saj kot ena redkih skupin skuša prav na tem področju napredovati in to potrebo tudi predstavljati drugim. Prav to pa je nenazadnje potrdil tudi njen koncert pri Joklnu.

Kulturna taberna pa je doživela še drugo premiero, saj je ansambel „Drava“ prvič zapel tudi pesem Janka Messnerja „Dedovi nasveti vnuku“, ki jo je avtor posvetil prav izvajajočemu ansamblu – pesem glej v okviru spodaj.

Janko Messner: Dedovi nasveti vnuku

(po melodiji „Bog je ustvaril zemljo...“)

Bog najprej je brado sam sebi dal, sam sebi dal, bodi mi pobožen, ravnaj se prav!

Bog ti dal je glavo, oj glavico, povešeno, da ti bi jo strigel frizer skrbno.

Ko stopil boš v svet, ne zabi moj nasvet!

Bog ti dal je očke, oj očke, ko dvoje rož, da jih pred krivico zatiskal boš.

Bog ti dal je usta, oj usteca, da b' zmeraj pel, sicer pa le molčal in dobro jel.

Ko stopil boš v svet, ne zabi moj nasvet!

Bog ti dal je uhlje, oj uhljne, cvolk vel'ke, naj ti vanje piše kdorkoli že.

Bog ti dal je noge, oj nožice Kristofove, da navzdol pobračš šibkejšo vse.

Ko stopil boš v svet, ne zabi moj nasvet!

Emil Cesar

O Klinarjevem Mrtvem bataljonu prvi pesniški zbirki, nastali na Koroškem

Nastanka zbirke ni navdihovalo lastno trpljenje, kot bi lahko pričakovali, marveč predvsem spomin na mrtve tovariše. In to je tudi bilo značilno za pesnika Klinarja.

Tako kot je Miran Jarc v svojem avtobiografskem romanu Čudež nad Bistrom želel pokazati, kako se v vojni človekova usoda lahko v trenutku spremeni in kakšna je vrednost življenja v takem času, je tudi Klinarju nepojmljiva vojna krutost. Kot Jarc, ki ga nenehno zaposluje misel o usodnosti, se tudi Klinar po svoje vztrajno vrača k njej:

...Pred dobrim tednom dni bili smo bataljon.

Zdaj mrtvi bataljon pod snegom mirno spi.

Pobude za nastanek zbirke so bile kaj nenavadne. Oglejmo si jih podrobneje.

Ziljska četa, njen borec je bil tudi Klinar, je bila zadnja partizanska enota v severozahodni Sloveniji. Ozemlje za partizanski boj ni bilo primerno, zato pa so borci imeli močno oporo v koroškem kmečkem prebi-

valstvu, zlasti v Rutah, Ovčini in Kopajni. Nekatere teh ljudi Klinar v svojih spominih, kot bomo videli, bolj ali manj konkretno tudi omenja. Pač odvisno od tega, ali so jih partizani bolj poznali, ker so zahajali v njihovo hišo nenehno, ali pa je bilo srečanje enkratno, bolj naključno. Konec oktobra 1944 se je četa sicer premaknila na južno pobočje Karavank, vendar z vojaškimi akcijami na Koroškem ni prenehala. Partizani so si našli razpadajočo drvarsko kočjo nad Belco, kakor smo že omenili. Koča je bila v tako slabem stanju, da je Nemci leta 1942, ko so uničevali vse pastirске kočje in senike na tem območju, niso požgali.

Ker je bila četa prešibka, da bi napadala večje postojanke in si tako preskrbela obleko in drugo za zimo, so se odločili za napade iz zased na cesti Beljak-Podkloster. Vendar prepotrebne obleke in obutve tako niso dobili, zato so 15. novembra sklenili, da napadejo manjše orožniške postojanke. Da bi napadi bili uspešni, so se odločili, da v akcije pošiljejo čim več

borcev. Tako je ostala v taborišču samo desetina z nalogo, da ga varuje, morala pa je tudi patroljirati v smeri proti Koroški in Belci. Ker jih je v taborišču ostalo malo, je hodil v patroljo le en borec.

Tako je odšel v patroljo tudi nekdo, za katerega so šele pozneje ugotovili, da ga je v četo vrnil gestapo. Na njegovo delo Klinar večkrat opozarja. Prvič ga je predstavil takole: „Ta dan (v mislih je imel 17. november 1944) je bil namreč za našo četo usoden. Nemci so že dalj časa pripravljali večjo ofenzivo proti IV. operativni coni (Unternehmen Schneegestöber). Prve akcije so se pričele na Koroškem in prav naša četa je naletela na prvi nemški nalet. To ofenzivo so Nemci pripravili zelo skrbno. Pri tem so se poslužili svojih agentov, ki so jih pošiljali med nas. Tudi v našo četo je prišel neki Slovenec, ki je rekel, da je pobegnil iz taborišča. Nasedli smo mu, kar se nam je bridko maščevalo.“ (Pisna izjava Mihe Klinarja, 5. maja 1959). – Po njegovi vrnitvi je odšla proti Belci

tričlanska patrolja, ki je kmalu naletela na nemško zasedo in to po zasluzi omenjenega izdajalca. V tem boju je padel Milan Preželj, enega borca so Nemci zajeli, tretji pa je bil ranjen in se mu je posrečilo vrniti se v taborišče, tako da je desetino obvestil o tragičnem dogodku. Spopad je borec v kočji zelo presenetil, saj zaradi oglušujočega šumenja Belce bližnjega streljanja niso slišali. Zaradi čete, ki bi se bila morala vrniti v jutranjih urah tistega dne, se desetina ni smela oddaljiti od taborišča. Zato so se najprej odločili za zasedo nad žičnico. Ker pa so domnevali, da bodo Nemci še isti dan napadli taborišče, so sklenili, da se premaknejo na Koroško, da bi tam poiskali glavno četo. To jim je uspelo, nato pa so se skupaj odločili, da se pridružijo partizanom pod Golico. Ko so se umikali proti Annahütte pod vrhom Kepe, so s planote pod vrhom zagledali ob požgani graničarski karavli dolgo sovražnikovo kolono. Ta se je od gorenske strani vzpenjala proti sedlu. Četi bi se bil umik posrečil, če se prav tedaj mitraljezcu, gestapovskemu vrinjencu, ne bi „sprožila“ strojnica. Tako so bili Nemci opozorjeni na partizansko prisotnost. V četi so bili takrat še prepričani, da je do streljanja prišlo po naključju. Zaradi nenadno spre-

njenih razmer jim ni preostalo drugega kot počakati nemško kolono in zavarovati umik čez pobočje pri planinski koči na avstrijski strani državne meje. Komisarjeva skupina – v njej je bil tudi Klinar – še ni prišla do planinske postojanke (Annahütte), ko so se Nemci že spopadli s komandirjevo skupino in s tem četi odrezali umik na južno pobočje Karavank.

(dalje v prihodnji številki)

Miha Klinar Smrti

Porušili so v grapi nam ognjišče, nato na Kepi zakurili kres domači izdajalci in eSeS, med snegom krohota se pogorišče.

Od vseh strani na nas so prihrameli...
Kri barva sneg... Na snegu je ječanje...
Pogled zablodil je v dolino – v sanje, spomini mladi vsi so oživeli...

O Vrba, Bače, Dob in Loga-ves!
Mladost, zakaj v preteklost grabiš spet?
Bojiš se smrti, se bojiš umreti...?

Glej, smrt ti nosijo... Naj prepoji te bes!
Naprej! Za naše dni! Za novi svet!
O, pusti se, mladost, na križ razpeti!

Dunaj, Celovec Proti očitkom apartheida

Na tiskovni konferenci šefov koroških strank na Dunaju, na kateri so s svojega stališča informirali javnost o nameravanih spremembah na področju dvojezičnega šolstva, je šef koroške FPÖ in državni poslanec, dr. Jörg Haider, med drugim trdil, da je to apartheid, če danes poleg obstoječih „Genossenschaften“ delujejo, oziroma se razvijajo tudi slovenske zadrage!

Tako neresnično trditev moramo s strani naših zadružnih organizacij seveda zavrniti in šefu FPÖ pomagati nekoliko pri učenju koroške zgodovine. Prva kreditna zadruga na Koroškem je bila ustanovljena že leta 1872 v Šentjakobu v Rožu, torej davno pred tem, ko so naši nemški sodeželani ustanovili svojo prvo kreditno zadrugo. Prva blagovna zadruga pa je bila ustanovljena leta 1899 v Sinči vasi ravno v času, ko so tudi naši sodeželani ustanovljali svoje prve blagovne zadrage. Torej so se take „Genossenschaften“ kakor tudi zadrage na dvojezičnem delu Koroške od svoje ustanovitve pa do danes razvijale druga ob drugi in so imele svoj upravičen gospodarski pomen za krepitev gospodarstva vseh Korošcev.

Ta razvoj danes označiti kot pojav apartheida res presega vse okvire dostojanstvene argumentacije na tiskovnih konferencah in tudi drugje.

Gospodarsko gledano imajo svojo upravičenost poleg „Genossenschaften“ tudi naše zadrage in poleg njih tudi še razni privatniki, ki ravno tako kupujejo in prodajajo razne agrarne in druge produkte in s tem popestrijo paleto nakupa in prodaje za naše koroško prebivalstvo. Ravno dr. Haider, ki vedno tudi poudarja liberalno komponento v FPÖ, bi moral ta razvoj še prav posebej pozdraviti.

Poslovanje naših zadrug in postrežba v naših marketih pa se ravna po željah južnokoroškega prebivalstva, ki govori nemško in slovensko in zato je samoumevno, da se pri sodelavcih gleda na to, da poleg nemščine obvladajo tudi drugi deželni jezik čim bolje. Imamo pa tudi že nekaj nameščencev, ki po domače ne govorijo več in se jim nudi prilika priučitve drugega deželnega jezika.

H.J.

Poslužite se ugodnih ponudb

Kmetijskih zadrug in ZADRUG-MARKETov

Nudijo vse za spomladansko setev:

- semena,
- gnojila,
- zaščitna sredstva,

Vse za kmetijstvo,
vrt in hišo.

Domača postrežba!

Dražbe nepremičnin niso namen bančnih ustanov...

...in še druge misli ob kreditiranju

V času naraščajoče nezmožnosti odplačevanja dolgov, si banke nehotе vedno bolj kopicijo nepremičnine. Ta razvoj gotovo ni v smislu ustanov, tudi ni namen in predmet bančništva, toda včasih so banke prisiljene zaradi minimiranja izpadov, da dražijo nepremičnine. S tem se po večini prične težavna pot odprodaje teh nepremičnin.

Poleg tega morajo banke kriti po § 15 odst. (1) zakona o kreditnem gospodarstvu (ZKG) nepremičnine z jamstvenim kapitalom (novi izraz lastnega kapitala v noveli ZKG). Da zadostijo temu predpisu, je bil določen prehodni čas do 31. 12. 1991, v tem času se lahko za kritje osnovnih sredstev investicijskega premoženja („Anlagevermögen“) še v polnem obsegu upošteva jamstveni pribitek. Kot olajšavo bančnim ustanovam je zakonodajalec sklenil v § 15. odst. (2) štev. 3. novele ZKG, da nepremičnin, ki jih je kreditna ustanova pridobila zaradi zaščite izgub bančnega poslovanja, ni treba kriti z jamstvenim kapitalom v prvih petih letih.

Iz namena, da se večje bančne ustanove izogone tem predpisom, so ustanovile realitetne (zemljiško posestne) družbe, katerim odprodajo pridobljene nepremičnine. Te družbe imajo nalogo, da jih po najboljših možnostih odprodajo, dajo v najem ali jih koristijo itd.

To naj bi bilo samo nekaj argumentov, zakaj banke niso zainteresirane, da si nakopičijo čim več posestev, sploh pa taki koraki niso pripravi in jih ne moremo šteti k poslovnim ukrepom za povečanje bančnega premoženja.

V tem sklopu se nam stavi tudi neizogibno vprašanje, zakaj pride do finalizacije posojil, do dražb nepremičnin, do uničenja eksistence posameznikov. Gotovo je vsak svoje sreče kovač in bilo je, in še bo, da se bo ta ali drugi prevzel. Preveč se pustimo gnati od zunanjih vplivov, mnenja, da moramo biti boljši, da moramo imeti več, neglede na to ali smo zmožni nositi tako težko breme ali ne. Poleg tega smo podvrženi tudi usodi, katere

ne moremo predvideti, kot npr. bolezen, prometna nesreča itd. in tudi ta je večkrat vzrok za uničenje naših želja, fantazij, včasih tudi naše trdo pridelane finančne eksistence. K tem skromno nanizanim argumentom je treba dodati še enega, namreč, da se zlo večkrat prične s prvim kreditiranjem. Svoj del k insolvencam mnogokrat doprinejajo tudi banke, ker se v nekaterih kreditnih primerih premalo ukvarjajo s problemi posojilomajalca.

Četudi dela neka banka reklamo za posojila in ugotavlja, da se ne bo spraševalo po dohodkih matere, očeta itd., temveč, da zadostuje samo potrdilo o plači, sem mnenja, da je strokovni pogovor s poslovojem ali kreditnim referentom važen in je večkrat tudi mogoče preprečiti poznejšo katastrofo.

Poslužite se naših Posojilnic

Zato se poslužite naših Posojilnic, ki se nahajajo v vašem okolišju, s tem olajšate razgovor, ker vas nastavljeni Posojilnice poznajo, poznajo vaše premoženjsko stanje in vam tako še lažje in hitreje služijo s utemeljeno argumentacijo, kar je v zadnji konsekvenci spet vam v prid. Naš strokovno šolani personal vam bo pri sestavi finančnega načrta radevolje na razpolago, če npr. nameravate graditi hišo ali predvidevate kakršnekoli investicije. Razčlenite z njihovo pomočjo vaše stroške ter vaše dohodke in na tej osnovi izračunajte, v kakšni višini zmorete financiranje, ne da boste prišli v prihodnjih letih do resnih, ali pa celo do eksistenčnih finančnih problemov.

Katere sorte za spomladansko setev žita?

Pravilna izbira sorte bistveno vpliva na uspešno pridelovanje vseh poljščin. Za naše klimatske razmere so primerne samo tiste sorte žita in koroze, katere zanesljivo dozori in dajo v povprečju visoke hektarske pridelke.

Pravtako se obrestuje tudi uporaba kvalitetnega originalnega žitnega semena zaradi večje zanesljivosti, odpornosti proti boleznim itd.

Žitna semena: Ječmen:

CARINA: Je še vedno najbolj razširjena sorta ječmena na Koroškem. Zelo primerna je za bolj ostre lege, za kotline in doline z višjo nadmorsko višino. Sorta ima veliko ekološko širino, uspeva tako na težkih kot tudi na lahkih in peščenih tleh. Ta sorta je občutljiva na pepelasto plesen (Mehltau).

BERTA: Berta je sorta novejšega tipa ječmena. Je krajša v rasti, s tem je zmanjšana nevarnost poganjanja, dozori kasneje kot npr. Carina. Berta zahteva intenzivnejše pogoje pridelovanja, boljša tla in intenzivno (deljeno) gnojenje z dušikom. Ob pravilni oskrbi daje zelo visoke hektarske pridelke. V ugodnih legah se ta sorta zagotovo obnese. Zanimiva bo primerjava na kmetiji npr. s Carino.

HAVILA: Je sorta s podobnimi lastnostmi kot „Berta“ – ima slabše izoblikovano zrno in je tipični krmilni ječmen. Zahteva težka pšenična tla.

Oves:

Pridelovanje ovsja je v zadnjih letih močno nazadovalo. Predvsem zaradi možne okužbe z glivami in njenimi prenosnimi produkti – aflatoksini, ki povzročajo motnje v

prehrani živine. Temu se lahko izognemo, če oves prej požanjemo ter nato umetno posušimo na skladiščno vlago 13% H₂O.

FLAMINGSNOVA: Je najbolj razširjena sorta. Zgodaj dozori, daje visoke in zanesljive pridelke. Tako je primeren za vse lege razen za zelo revna in peš čena tla.

LORD: Oves novejša generacije. Zahteva intenzivnejše pogoje pridelovanja. Daje visoke hektarske pridelke.

Pšenica:

Za koroške pogoje pridelovanja jare pšenice so na razpolago sledeče sorte: Kärntner Früher, Mephisto, Rubin in Star.

Slabše pogoje – ekstenzivne lege – sta primerni sorti Kärntner Früher in Rubin, medtem ko zahtevata Mephisto in Star intenzivne pogoje pridelovanja – dobra tla in ustrezno oskrbo s hranili.

K. F.

Seminar o pomenu izobraževanja za našega kmeta v Tinjah

9. in 10. marca se je okoli 20 mladih kmetov udeležilo seminarja o pomenu izobraževanja na jezično mešanem področju južne Koroške. Seminar je vodil dipl. inž. Heiner Herzog iz Gradca. On je vodja oddelka za izobraževanje v kmetijski zbornici na Štajerskem.

Zakaj smo organizirali tovrstni seminar?

V kmetijstvu se postavlja v zadnjih letih vedno bolj v ospredje pomen strokovne izobrazbe (Kmetijska šola itd.) informiranost (povezava s strokovnimi institucijami posameznega kmeta). To so tudi glavni pogoji uspešnosti kmetovanja na posameznih kmetijah. Za nas slovenske kmete pa se še postavlja vprašanje ponudbe izobrazbe v slovenskem jeziku in s tem ohranjanja naše identitete.

Cilj seminarja je bil napraviti temeljito analizo in nakazati sedanje probleme slovenskega kmeta na južnem Koroškem. Iz nakazanih problemov pridemo logično do vzrokov, zakaj nimamo npr. dvojezičnosti v kmetijskih šolah, v svetovni službi kmetijske zbornice itd. V teku seminarja smo izdelali tudi predloge oz. izrazili želje, kako naj bi izgledala za nas zadovoljiva svetovna in izobraževalna politika na južnem Koroškem. Iz vseh napisanih želja smo v naslednjem koraku spet izvzeli tiste, katere so po naši presoji uresničljive; tako kratko – in tudi dolgoročno, ki pa so obenem tudi zelo pomembne.

Rezultate seminarja smo predstavili širši javnosti. Predstavitve se je udeležila vrsta odličnih gostov, ndr. predsednik Zadružne zveze Slovenije inž. Leo Freilih, predsednik Zveze slovenskih zadrug Miha Antonitsch in poslovodja dipl. trg. Joza Habernik, prav tako tudi predstavniki Koroške kmetijske zbornice, na čelu zbornični direktor dr. Franc Gröblacher, predstavniki slovenskih časopisov in slovenskih osrednjih organizacij.

Glavni cilj, zahteve in obenem rezultati seminarja pa so uvedba slovenščine v kmetijskih šolah, se pravi v trenutno obstoječih poklicnih kmetijskih šolah na južnem Koroškem, to so šole: Goldbrunnhof pri Velikovcu, Stiegerhof pri Beljaku in Dobrla vas. Prav tako je uvedba slovenščine v listu Kärntner Bauer v okviru slovenske priloge važna zahteva. Želeli bi si tudi neke vrste slovenski oddelek v okviru kmetijske zbornice, podobno kot pri cerkvi deluje znana oblika Dušnopastirskega urada. Glavno delo bo pa seveda slonelo na udeležencih seminarja, kajti samo oni so dejanski garanti za uresničitev naših želja: – predvsem nadaljnega samostojnega iniciativnega ustanavljanja slovenskih oz. dvojezičnih (npr. strojniskih skupnosti kmetov – prav tako pa tudi organizacija delovnih krožkov, kateri bodo glavni nositelji nadaljnega dela.

Seminar je bil za mlade kmete gotovo določen izziv in tudi motivacija za nadaljnje delo. Zavedati se moramo, da bomo naše probleme rešili samo v smislu pomoči k samopomoči.

S. D.

INFORMACIJE

Redakcija: dipl. inž. Štefan Domej (SJK); Drago Pörtsch, dipl. inž. Joza Habernik, Mirko Oraže (ZSZ); Joško Nachbar (Posojilnica PIlberk); priložnostno drugi sodelavci.

Šolstvo na Primorskem: Ločeno in integrirano

piše: Jože Rovšek

Ob diskusiji o usodi skupne dvojezične šole se zagovorniki koroškega ločevalnega modela vse pogosteje izgovarjajo na podobne modele v tujini. Tako Haider, še pogosteje pa Wagner, kaže na ločeno šolstvo za italijansko narodno skupnost na Primorskem v občinah Izola, Koper, Piran. Sklicevanje na ta model in s tem opravičevanje ločitve pa je nesramnost ali pa streljanje v lastni gol.

Šolstvo za italijansko narodnost na Primorskem je namreč čisto drugačno, kot nam ga hočejo prikazati „naši“ politiki.

Obiskal sem zavod za šolstvo SRS – enoto Koper, ki skrbi po organizacijski in strokovni strani za celotno šolstvo na Primorskem. Pogovarjal sem se s prof. Silvom Faturjem – svetovalcem (inšpektorjem) za slovenski jezik na Primorskem in za slovenske šole v Italiji in s prof. Cobalti Alceom – svetovalcem za šole z italijanskim učnim jezikom v Sloveniji.

Zgodovinski razvoj

V času med obema vojnama je bilo to ozemlje pod Italijo. Fašistična Gentilijeva šolska reforma je do leta 1928 izbrisala še zadnje slovenske šole. Po zmagi nad fašizmom so na spornem ozemlju cone B (obalne občine in Buje) po mednarodnem sporazumu ostale tudi šole z italijanskim učnim jezikom. Prav tako so te šole ostale tudi na področjih izven cone. Po razmejitvi ozemlja po letu 1953 je bil med Italijo in Jugoslavijo sklenjen dogovor, ki je reguliral pravice izobraževanja na obeh straneh meje. Pred 11. leti so bila določila sporazuma vnešena tudi v dokončni Osimski sporazum med obema državama. Podlaga sporazuma je recipročnost, kajti na obeh straneh meje je narodnostno mešano ozemlje. Za izvajanje

Dvojezični napisi na šolah...

določil sporazuma o šolstvu v Sloveniji skrbi predstavnik italijanske republike prof. Dario Groppi, za slovensko šolstvo v zamejstvu pa že imenovani prof. Fatur.

Narodnostno mešano ozemlje

Po zvezni in republiški ustavi Slovenije je narodno mešano področje povsod tam, kjer živi ali je živelo avtohtono mešano prebivalstvo dveh narodnosti. Procent prebivalstva ni pomemben. Po oceni prof. Cobaltija je na obalnem področju približno 4-5% prebivalcev italijanske narodnosti. Ob takem številu mora biti seveda zakonodaja zaščitno usmerjena in dorečena, obvezujoča, ne pa prepuščena stopnji (ne)naklonjenosti izvajalcev.

Prof. Cobalti: „Na narodnostno mešanem področju ni dovolj samo, da imamo Italijani svoje šole v svojem jeziku. Celotna družbena klima mora biti narodni skupnosti naklonjena. Ne rečem, da v preteklosti nismo imeli težav, toda bile so predvsem v izvajanju zakonodaje, v naši skupni nepozornosti. V 70. letih je začelo število naših pripadnikov nazadovati, kar je pokazal popis leta 1981.“

Po analizi stanja so se v akcijo vključile vse družbene sile. Ustvarjali smo pozitivno družbeno klimo in danes so rezultati že otipljivi. Zavest o enakopravnosti in splošni dvojezičnosti je prodrla v vse pore družbenega življenja. Ločene šole imamo zato, ker sami tako hočemo! Do sedaj, še nihče ni zahteval spremembe. Ves čas ne.“

Organizacija vzgoje in izobraževanja

1. Slovenska in italijanska narodnost imata svoje vrtce, osnovne šole in srednje šole. Samo v Sloveniji ima italijanska narodnost 9 vrtcev ravno toliko osnov-

nih šol (popolnih in nižje organiziranih) ter 4 srednje šole z italijanskim učnim jezikom. Število vpisa za obstoj šole ali vrtca je skoraj nepomembno. V Strunjanu/Strugnano sta v vrtcu samo dva otroka, v šoli tudi dva, v šoli v Hrovatinih/Crevatini so 4 učenci, v Bertokih/Bertocchi pa jih je pet. Najnižje število 9 učencev ima srednja šola komercialne usmeritve v Izoli/Isola. Skupno obiskuje ustanove z ital. učnim jezikom 651 otrok in mladostnikov. Vpis narašča iz leta v leto. V letošnjem šolskem letu je porastlo število v vrtcih za 11%, v osnovnih šolah za 13%, v srednjih pa za 5%.

2. V vseh vzgojnoizobraževalnih ustanovah se učijo tudi drugi jezik – jezik okolja (Umgangssprache). Obvezno! Ni se treba niti prijavljati, niti odjavljati. V slovenskih šolah imajo tedensko po dve uri italijanščine, v italijanskih pa na izrecno zahtevo Zveze Italijanov/Unione degli Italiani po tri ure slovenskega jezika tedensko. Tako se sploh ne more zgoditi, da nekdo vsaj pasivno ne bi obvladal drugega jezika.

...in v vsakdanu: npr. na parkiriščih.

3. Na srednjih šolah imajo poleg jezika okolja kot splošno izobraževalnega predmeta tudi delno strokovni ali strokovni jezik italijanščine ali slovenščine. Ne omejujejo se samo na pogovorni in literarni jezik. Tudi na oddelku ljubljanske pedagoške akademije v Kopru se morajo učiti italijansko.

4. Vsi učitelji na šolah z italijanskim učnim jezikom so praviloma italijanske narodnosti. Še strožje je pri ravnateljih. V kolikor želi Slovenec poučevati na taki šoli, mora opraviti zelo zahteven izpit, s katerim dokaže perfektno znanje jezika.

5. V enih in drugih šolah so učni načrti prilagojeni potrebam narodnostno mešanega področja. Poudarek je predvsem na vsebini svojega in drugega naroda, kar se odraža pri jezikovni vzgoji, predvsem pa pri narodni zgodovini, zemljepisu in umetnostni vzgoji.

6. Sestavni del programov šol so ekskurzije učencev v domovino matičnega naroda, izmenjava učiteljev, seminarji in srečanja, izmenjava učbenikov in celo kadrov.

(se nadaljuje)

RADIO-TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

Petek, 20. 3.: 9.00 Poročila – 9.05 Živalski raji – 9.30 Ruščina – 10.00 Šolska oddaja – 10.15

Tehnike upodabljajoče umetnosti – 10.30 Lady L, ameriški film – 12.15 Srečanje z divjimi delfini – 13.00 Poročila – 16.30 Otroška oddaja – 17.05 Risanka – 17.30 Prgišče zlata – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Silke iz Avstrije – 18.30 Mi, družinska oddaja – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Derrick – 21.15 Modna revija – 21.25 To so bili časi: Popevke – 22.15 Berlin Alexanderplatz – 23.20 Satistična lutkovna oddaja.

Sobota, 21. 3.: 9.00 Poročila – 9.05 Angleščina – 9.35 Francoščina – 10.05 Ruščina – 10.35 Mi smo najmočnejši, italijanski film – 11.55 Nočni studio – 13.00 Poročila – 13.05 Svetovni pokal: slalom (moški) – 14.00 Rdeči panter – 14.30 O ljubezni govorimo pozneje, nemški film – 16.00 Ostržek – 16.25 Skrivnostno življenje v morju – 17.05 Risanje, slikanje in oblikovanje – 17.30 Mali vampir – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Tedenski pregled sporeda – 18.25 Vesele sobote – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 19.55 Šport – 20.15 Glasbeni paviljon, najlepše avstrijske melodije – 21.50 Mike Hammer – 22.40 Fritz Mullar bere iz del avstrijskih avtorjev – 23.40 Sylvie Vartan v Ameriki.

Nedelja, 22. 3.: 11.00 Pogovor z novinarji – 12.00 Orientacija – 14.40 Princ Železozračni, ameriški film – 16.20 Listamo v slikanici – 16.40 Lutkovna oddaja – 17.05 Tina in slavni oče – 17.35 Helmi, prometna vzgoja za otroke – 17.40 Seniorski klub – 18.25 Pogled in uganj – 18.30 Mi, družinska oddaja – 18.50 Loto, zrebanje – 19.00 Silke iz Avstrije – 19.30 Čas v sliki – 19.50 Šport – 20.15 Leske še rastejo, nemški film – 21.15 Nekoč – 21.20 Puritanci, opera.

Ponedeljek, 23. 3.: 9.00 Poročila – 9.05 Živalski raji – 9.30 Kuharsko omizje – 10.00 Kaj lahko postanem? – 10.15 Zemlja in olje – 10.30 O ljubezni govorimo pozneje, nemški film – 12.00 Rdeči panter – 12.15 Pionirji med plimo in oseko – 13.00 Poročila – 16.30 Otroška oddaja – 17.05 Risanka – 17.30 Na pomoč, mi odraščamo – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Silke iz Avstrije – 18.30 Mi, družinska oddaja – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Šport – 21.08 Kuharski mojstri – 21.15 Miami Vice – 22.00 Nekoč – 22.05 Vitamini ni njihov učinek – 22.50 Glasba na orgle – 23.40 Poročila.

Torek, 24. 3.: 9.00 Poročila – 9.05 Živalski raji – 9.30 Angleščina – 10.00 Šolska oddaja – 10.15 Kaj lahko postanem? – 10.30 Hiša strahov, ameriški film – 12.00 Mačke – 12.10 Šport –

13.00 Poročila – 16.30 Otroška oddaja – 17.05 Čebelica Maja – 17.30 Oddaja z miško – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Silke iz Avstrije – 18.30 Mi, družinska oddaja – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Inozemski report – 21.08 Pogled in uganj – 21.15 V najboljši družbi – 22.00 Novo iz filmskega sveta – 22.45 Dogodek v Oxfordu, angleški film.

Sreda, 25. 3.: 9.00 Poročila – 9.05 Živalski raji – 9.30 Francoščina – 10.00 Šolska oddaja – 10.15 Tehnike upodabljajoče umetnosti – 10.30 Naša mala farma – 11.20 Red je pol življenja, angleški film – 12.10 Inozemski report – 13.00 Poročila – 16.30 Lutkovni cirkus – 17.05 Risanka – 17.30 Obalni piloti – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Silke iz Avstrije – 18.30 Mi, družinska oddaja – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Razbiti okovi, ameriški film – 23.00 Na cestah San Francisca – 23.45 Poročila.

Četrtek, 26. 3.: 9.00 Poročila – 9.05 Živalski raji – 9.30 Dežela in ljudje – 10.00 Kaj lahko postanem? – 10.15 Tehnike upodabljajoče umetnosti – 10.30 Divji lovec s Schlierskega jezera, nemški film – 11.50 Risanka – 12.15 Seniorski klub – 13.00 Poročila – 16.30 Otroška oddaja – 17.05 Risanka – 17.15 Sedem svetovnih čudes – 17.30 Zgodba plemenitega konja – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Silke iz Avstrije – 18.30 Mi, družinska oddaja – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Svojcās – 21.15 Pripravljeno je, komične zgodbe – 21.50 Nogomet in toto – 22.20 Koncert za Alico, TV film – 23.50 Poročila.

AVSTRIJA 2

Petek, 20. 3.: 16.45 Hotel – 17.30 Svetovni pokal: veleslalom (ženske) – 18.00 Tedenski obzornik – 18.30 Trdo, vendar prisrčno – 19.15 Nekoč – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Divje živali v štirih letnih časih: Pomiad, dokumentacija – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne vesti – 21.45 Šport – 22.15 Do zadnjega moza, ameriški film – 23.45 Chicago 1930.

Sobota, 21. 3.: 14.50 Tedenski pregled sporeda – 15.15 Glasba iz dobe Ludvika XIV. – 16.10 Življenjski položaj manjšine: Otroci velemesta – 16.55 Nekoč – 17.00 Ljuba družina – 17.45 Živali iščejo dom – 18.00 Pan-optikum – 18.25 Nogomet – 19.00 Za prijatelje filma – 19.30 Čas v sliki – 19.55 Novo v znanosti – 20.15 Kandi-

dat, ameriški film – 22.00 Šport – 22.40 Grobna tišina, ameriški film.

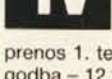
Nedelja, 22. 3.: 9.00 Poročila – 9.05 Rdeči panter – 9.30 Troilus in Cressida, tragedija – 14.30 Športni popoldan – 16.55 Krížem kražem po štajerski deželi – 17.40 Mladinska oddaja – 18.25 Pogled in uganj – 18.30 Mladinska revija – 19.25 Akcija Otroške pomoči – 19.30 Čas v sliki – 19.50 Začeva za ljudskega odvetnika – 20.15 Tigrovo oko, ameriški film – 21.55 Dinastija – 22.40 Šport – 23.00 Na lov za alibijem, ameriški film.

Ponedeljek, 23. 3.: 17.30 Fizika – 18.00 Lindenstraße – 18.30 Trdo, vendar prisrčno – 19.15 Nekoč – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Mosebrič, zgodba viničarske družine – 21.08 Kuharski mojstri – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne vesti – 21.45 Šiling – 22.05 Potujoči igralci, grški film, 1. del – 23.55 Poročila.

Torek, 24. 3.: 17.00 Šolska oddaja – 17.15 Tehnike upodabljajoče umetnosti – 18.00 Policijska postaja – 18.30 Trdo, vendar prisrčno – 19.15 Nekoč – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Hopala, spodrsiljaji iz sveta filma in TV – 21.08 Pogled in uganj – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne vesti – 21.45 Klub 2.

Sreda, 25. 3.: 16.55 Naše okolje – 17.30 Dežela in ljudje – 17.55 Nogomet Jugoslavija-Avstrija – 20.15 Rokodelsko popotovanje – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne vesti – 21.45 Dokumentacija o samomirih v Avstriji in na Finskem – 22.30 Potujoči igralci, grški film, 2. del.

Četrtek, 26. 3.: 17.30 Čuda iz angleških vrtov – 18.00 Avstrijska kuhinja – 18.30 Kung Fu – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Poročila in ozadja – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne vesti – 21.50 Klub 2.

LJUBLJANA

Petek, 20. 3.: 9.55 Sarajevo: Svetovni pokal v alpskem smučanju – veleslalom (ženske), prenos 1. teka – 10.45 Tednik – 11.45 Videogodba – 12.25 Sarajevo: Svetovni pokal v alpskem smučanju – veleslalom (ženske), prenos 2. teka – 15.10 Teletekst – 15.35 Tednik – 16.35 Svetovni pokal v alpskem smučanju – veleslalom (ženske), posnetek iz Sarajeva – 17.20 Poročila – 17.25 Makedonske ljudske pripovedke – 17.50 Fračji dol – 18.15 Izkušnje in preizkušnje: Delamo za 1948 – 18.45 Risanka –

19.00 Danes: Obzornik – 19.26 Vreme – 19.30 Dnevnik – 20.05 Peter Veliki – 21.05 Po sledovih Slovencev v svetu – 21.50 Rezerviran čas – 22.00 Dnevnik – 22.15 Zelva na hrbtu, francoski film.

Sobota, 21. 3.: 8.10 Poročila – 8.15 Radovedni taček – 8.30 Vroče-hladno – 9.00 Odhod štafete mladosti – 9.30 J. Ribičič: Nana, mala opica – 9.55 Sarajevo: Svetovni pokal v alpskem smučanju – slalom (moški), prenos 1. teka – 10.45 Miti in legende – 11.00 Tedenski zabavnik – 12.00 Odhod štafete mladosti – 12.25 Sarajevo: Svetovni pokal v alpskem smučanju – veleslalom (moški), prenos 2. teka – 13.30 Mir in razorožitev, 15. del dokumentarne serije – 14.50–23.45 Teletekst – 15.05 Poročila – 15.10 Moji spomini na stari Peking, kitajski film – 16.30 Zdravilne vode – 17.00 Košarka – 18.35 Na zvezi – 18.45 Risanka – 19.00 Danes: Knjiga – 19.26 Vreme – 19.30 Dnevnik – 19.50 Zrcalo tedna – 20.20 Portret Bette Davis – 21.20 Vse o Evi, ameriški film – 23.30 Dnevnik.

Nedelja, 22. 3.: 8.05–13.10 in 14.45–22.55 Teletekst – 8.20 Poročila – 8.25 Živ zav – 9.15 Lutke in lutki – 9.20 Fračji dol – 9.55 Sarajevo: Svetovni pokal v smučanju – paralelni slalom (prenos) – 12.05 Ljudje in zemlja – 12.35 Ansambel Marelja – 13.05 Poročila – 15.00 Malu – 15.50 Salzburška zveza, ameriški film – 17.30 Podarim – dobim – zaključno zrebanje – 18.45 Risanka – 19.00 Danes: Kino, Turistični nagelj – Neža – 19.26 Vreme – 19.30 Dnevnik – 20.05 M. Krleža-I.Štivilič: Potovanje v Vučjak – 21.10 Glasbena oddaja – 21.35 Kronika goriških srečanj gledališč – Alpe Jadran – 22.05 Športni pregled – 22.50 Poročila.

Ponedeljek, 23. 3.: 10.00 Zrcalo tedna – 10.20 Viktorja, ameriški film – 16.45–23.50 Teletekst – 17.00 Zrcalo tedna – 17.20 Poročila – 17.25 Radovedni taček – 17.40 Pamet je boljša kot žamet – 17.45 Makedonske ljudske – 18.15 Naša pesem – 18.45 Risanka – 19.00 Danes: Obzornik – 19.26 Vreme – 19.30 Dnevnik – 20.05 P. Scott: Dragulj v kroni, 13. del angleške nadaljevanke – 21.10 Omizje (AIDS?) – 23.00 Retrospektiva jugoslovanske televizije (ev. Državljan Pokorny).

Torek, 24. 3.: 10.00 Prometna vzgoja: Kolo naj bo kolo, kolesar – 10.30 Zemljepis: Erozijska – 11.00 Jezikovni utrinki – 11.05 Tuji jeziki – angleščina III – 11.35 Francoščina III – 16.05–22.35 Teletekst – 17.25 Poročila – 17.30 Jaz, čebela – 18.00 Periskop – 18.45 Risanka – 19.00 Danes: Obzornik – 19.26 Vreme – 19.30 Dnevnik – 20.05 M. Jančič: Prikazovanje Marije v vasi Grabovica, drama – 21.40 Integrali – 22.20 Dnevnik.

Sreda, 25. 3.: 11.25 Mostovi – 11.55 Integrali – ponovitev – 13.45–23.15 Teletekst – 14.00 Mozaik – 15.55 Poročila – 16.00 L. Suhodolčan: Primožev dnevnik – 16.45 Skrivnosti morja – 17.10 B. Luka: Nogomet – Jugoslavija: Avstrija, prenos – 19.00 Danes: Obzornik – 19.26 Vreme – 19.30 Dnevnik – 20.05 Film tedna: 90 dni, kanadski film – 21.50 Po sledih napredka – 22.30 Dnevnik.

Četrtek, 26. 3.: 10.00 Kaj je film: Čas v filmu – 10.30 Slovenski kratki film – 11.00 Svečnik ljubezni, angleški film – 16.20–23.10 Teletekst – 16.35 Šolska TV – 17.35 Poročila – 17.40 J. Ribičič: Nana, mala opica – 17.55 Bilo je... – Portret Toneta Seliščarja – 18.25 Potrošniška

porota – 18.45 Risanka – 19.00 Danes: Obzornik – 19.26 Vreme – 19.30 Dnevnik – 20.05 Tednik – 21.15 G. Torrente Ballester: Sonce in senca – 22.10 Dokumentarne iveri: Desetka – 22.25 Dnevnik – 22.40 Mir in razorožitev: Težje kot zdaj (Kanada), dokumentarna serija OZN.

Slovenska študijska knjižnica priporoča

Knjižna zbirka „Analecta“ (izbrani spisi enega ali več pisateljev)

Od Galileja do Platona

elementa galilejske epistemologije... Bog je nezaveden... Platonistična paralaksa... Francoska zveza... Lj.: DDU Univerzum – 183 str.

FREUD S.: Dve analizi

„pet spisov, v katerih Sigmund Freud predstavi individualno zgodovino analizanta in potek njegovega zdravljenja.“ Lj.: DDU Univerzum – 189 str.

Gospodstvo, vzgoja, analiza

zbornik tekstov Lacanove šole psihoanalize – Lj.: DDU Univerzum – 267 str.

MIŠČEVIČ N.:

John Langshaw Austin; Jezik kot dejavnost Lj.: DDU Univerzum – 123 str.

RIHAR R.:

Filozofija v znanosti prispevki k razrednemu značaju marksistične teorije – Lj.: DDU Univerzum – 195 str.

ŽIŽEK S.:

Hegel in označevalec poskusi „materialističnega obrata Hegla“ v sodobni psihoanalitični teoriji in njihov pomen za historični materializem. – Lj.: DDU Univerzum – 320 str.

SSK ima svoje prostore v Mladinskem domu, Mikschalee 4. Knjižnica dobiva od leta 1974-75 ves obvezni izvod SR Slovenije. Poleg tega zbiramo tudi tako imenovano avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam in poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi VAS nekatere zanimale. Knjižnica posluje: v ponedeljek in torek od 10. do 18. ure v sredo, četrtek in petek od 8. do 16. ure

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA

Ponedeljek 23. 3. 1987, 18.30: Rokomet Avstrija - Jugoslavija (Športna dvorana Vetrinj)

SLOVENSKI VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza Slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straža 16. Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tarviser Straža 16. Telefon (0 42 22) 51 43 00-30/31/32/33. Telex 42 20 86 sndk a. Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana.

Smučanje otrok: Danijel Užnik dobitnik Tyrolia-pokala

Na Falkertu se je v nedeljo odločilo smučarsko tekmovanje otrok za Tyrolia-pokal, neke vrste koroški „svetovni“ pokal. Na tej tekmi je slavil dnevno zmago prvi moških otrocih smučar ŠD Šentjanž Danijel Užnik, ki je prav tako postal prvi tudi v skupnem seštevku: zmagal je bil 2 veleslaloma, 1 slalom, v drugem slalomu pa je bil tretji. V skupnem seštevku mu je to prineslo vsega 90 točk, s tem pa tudi prednost 25 točk pred drugouvrščenim smučarjem SC Petzen Rainerjem Schönfelderjem.

Tudi pri deklicah so si Šentjanžčani obetali mnogo, saj je sodila Dunja Jamnig med najboljše tekmovalke.

Danijel Užnik, najboljši koroški smučar pri otrocih.

To je tudi ostala, le da je v nedeljski tekmi, ki je odločala o prvem in drugem mestu v skupnem seštevku pri dekletih, zgrešila naslov za pičlih 17 stotink sekunde. Toda tudi drugo mesto v skupnem seštevku je zelo lep uspeh, prav tako kakor tudi uvrstitve ostalih šentjanških deklet: Katja Malle je peta, Marion Maloveršnih osma, Birgit Filipič pa dvanajsta. (Če bi vrednotili po letnikih, bi bila Malle tretja, Maloveršnik pa četrta, kar za naslednjo sezono zelo veliko obeta).

Prav deklice pa so bistveno prispevale tudi k moštvenemu uspehu, saj je Športno društvo Šentjanž osvojilo naslov moštvenega prvaka s prednostjo 60 točk pred SC Petzen. Čestitamo vsem športnikom in športnicam ŠD Šentjanž in jim želimo v naslednjem letu mnogo sličnih uspehov. Vse najboljše Šentjanžčanom pa tudi za jutrišnje prvenstvo ASKŌ, ki bo na Hochrindlu.

Smučarski poleti na planiški velikanki: Zmaga za Avstrijo in Norveško

Konec tedna je bila velikanka v Planici prizorišče tekmovanja v smučarskih poletih – in že kar v soboto je bil dosežen nov svetovni rekord: Poljak Pjotr Fijas je izkoristil ugodno termiko in „letel“ 194 metrov daleč. Njegov skok pa svetovna zveza FIS ne bo priznala, saj je zaustavila gonjo za novim rekordom in določila, da daljših poletov kot 191 metrov ne bo več priznavala. Zato je žirija v Planici po Fijasovem skoku tudi odločila, da konkurenco prekine in tretjo serijo poletov ponovi. Tokrat Fijas ni več tako dobro poletel in postal je v skupnem seštevku dneva le sedmi.

V Planici je skakal tudi slovenski športnik leta 1986 Franci Wiegele in se uvrstil v soboto na 28., v nedeljo pa na 40. mestu.

***

Ob poletih v Planici je večkrat prišlo do razburjanja. Glavna ost teh kritik: FIS naj priznava vse svetovne rekorde, torej tudi Fijasov polet na 194 metrov. Drugi vzrok: v nedeljo je skočil Norvežan Vegard Opaas 193 metrov, nakar je žirija tretjo serijo poletov sploh črtala in končala prireditve.

Gotovo velja, da sta tako Fijas kot tudi Opaas bila ob priznanje (reci: dobre točke) za izredno dolga poleta, toda k športnemu ravnanju in športnosti nasploh pač sodi tudi zavest, da ima zdravje športnikov na vsak način prednost. In prav to dimenzijo je treba upoštevati, če prireditelji in gledalci (ali ob skakalnici, ali doma pred televizorji) nočejo gledati kriminalke, krvavega boja, temveč zares športno tekmo. Le take tekme lahko služijo tudi kot zgled gledalcem, predvsem pa še mladini; ne pa surovi, neobzirni boj, ki se pozviža na vsakršno človeško vrednoto.

-ma

ŠPORTNE VESTI

Klavdija Miklau zelo uspešna. Od 6. do 8. marca je bilo v Kindbergu (na Štajerskem) avstrijsko prvenstvo ASKŌ v sankanju, pri katerem je tekmovalka Slovenskega športnega kluba Obir Klavdija Miklau osvojila pri junior-kah izvrstno tretje mesto v konkurenci tekmovalnih sank. Hanzi Smrtnik (SSK) pa je bil disqualificiran, ker so bile njegove sanke pretežke. V informaciji: pri moških tehtajo tekmovalne sanke 22 kg, pri ženskah 20 kg.

Ani Müller-Klemenjak le tretja. Pred tednom dni je zanesljivo zmagala pri koroškem prvenstvu v kros-tekmu, to nedeljo pa so vsi pričakovali, da bo postala tudi avstrijska prvakinja v tej panogi. Toda želja se ni uresničila, saj je Ani Müller-Klemenjak postala le tretja za Veroniko Lechner in Carino Weber-Leutner. Presenečal pa je tudi zaostanek skoraj 15 sekund. Očitno Müller-Klemenjak le še ni čisto premagla svojih zdravstvenih problemov.

Prijateljske tekme v nogometu. Žvabek – SAK 0:5 (gole za SAK: Wölbl 3, Pihorner, A. Sadjak), Dobrla vas – Treibach 1:4 (gol za Dobrla vas: Roscher), Sinča vas – Trg 0:3, Šmihel – Grebinj 2:0 (gole za Šmihel: Blažej, D. Ramusch), Velikovec – Šentpeter 6:2 (gole za Velikovec: Barkowits 3, Laschkolnig, Suppanz), Klopinja – Vetrinj 3:2 (gole za Klopinja: Travnik 2, Ratkič), Šmihel – Piberk 1:1 (gole: G. Ramusch oz. Hober), Sinča vas – Možberk 3:1 (gole za Sinčo vas: Čas 2, Jesse), Žitaras vas – Škofice 4:0 (gole za Žitaras vas: Drobesh 2, Kapus, Krische).

Bo prišla regionalna liga? Odbor, v katerem so zastopani vsi nogometni klubi, ki igrajo v koroški ligi, je z 8 glasovi (proti 4) sklenil na svoji izredni seji, da se hoče truditi za to, da bi se spet uvedla tako imenovana regionalna liga – sredina, v kateri naj bi tekmovala najboljša koroška, štajerska in zgornjeavstrijska moštva (razen tistih, ki igrajo v 1. ali 2. diviziji). Zda se bo moralo ukvarjati s to zahtevo predsedstvo Koroške nogometne zveze.

Šahovska rubrika

Rešitev naloge št. 18

1.Df7:+ Kh8 2.Td2: Td2: 3.Df8:+! Lepa žrtev dame, ki odloči partijo. 3...Lf8: 4.Tf8:+ Kg7 5.Sc6+ Sedaj pa beli skakači odigrajo zadnje dejanje partije. 5...Kh6 6.Sf7+ Kh5 7.g4+!! Poanta kombinacije, ki jo je beli predvidel ob žrtvi dame. 7...Kg4: Sedaj je beli kralj dobil izhod s prve vrste, kjer je grozil črni z matom in sedaj se lahko vzame tudi črna dama. 8.Sc7: Tc2: 9.Sh6+ Kh5 10.Sg8 in črni se je vdal!

Namizni tenis: Rezultati slovenskih moštev

Sele I – ÖDK Klagenfurt 7:3. Točke za Selane: Novak (3), Mirko Oraže (3), Novak/Mirko Oraže (1). SSK Obir – ATSV Wolfsberg 3:7. Točke za Obir: Zdravko Smrtnik (1), Franc-Jozef Smrtnik (1), Z. Smrtnik/Mirko Smrtnik (1). Sele II – LKH Klagenfurt 9:1. Točke za Selane: Korenjak (3), Olip (3), Marti Oraže (2), Korenjak/Marti Oraže (1). NTK Celovec – TTC Gurnitz 6:4. Točke za NTK: Kupper (3), Mohar (2), Kupper/Mohar (1). NTK Celovec – Straßburg 6:4. Točke: Kupper (3), Velik (2), Kupper/Velik (1).

Šahovsko prvenstvo 1. razreda:

SŠZ Cartrans zgubila tekmo in vodstvo

V devetem kolu koroškega moštvenega prvenstva v šahu so v prvem razredu doživeli Cartranžani prvi poraz. Moštvo iz Wolfsberga SG RBB II je bilo tokrat boljše. Slovenci so podlegli z 2,5:5,5 in zdrknili na drugo mesto lestvice, 1 in pol točke za Wolfsbergom.

Nikoli poprej šahisti prvega moštva niso oddali kar 5,5 točke. Kako je bil poraz v tej višini sploh možen? Začelo se je že v soboto, ko je moral Branko Kolter zaradi bolezni odpovedati. Namesto njega je na nedeljski tekmi šahiral Robert Hedenik in celo remiziral! Kljub temu je bil izpad Kolterja, ki igra običajno na peti deski, hud udarec za slovensko ekipo, saj so morali dr. Amrusch, Herbert Rulitz in Ivan Lukan igrati vsi eno desko višje.

Da je primanjkovalo sreče, tudi ne drži, kajti Franci Rulitz je s kmetom manj še remiziral in ravnatelj Ferm je s kvaliteto manj celo zmagal. Na drugi strani pa je Gorazd Živkovič imel smolo: v dobljeni poziciji – a pod hudim časovnim pritiskom – je spregledal izgubo kraljice. Preveč respekta je pokazal Lojze Gallob pred Elo-gigantom Pešcem. Njena partija je bila že po eni uri odločena. Solidno partijo je odigral Joži Amrusch in nagrajen je bil z remijem.

„Kljub porazu smo optimistični,“ je rekel sekijski vodja Lukan po tekmi. Resda je bil lani zaostanek za

prvim pred koncem prvenstva večji in že jutri imajo Cartranžani možnost, da spet prehitijo Wolfsberg. Predpogoj za to je visoka zmaga proti ESV Šentvid.

Pešec – Gallob 1:0, Wernerger – F. Rulitz remi, B. Fritzl – Živkovič 1:0, Čeplak – Ferm 0:1, P. Fritzl – Amrusch remi, Deixelberger – H. Rulitz 1:0, Sturm – Lukan 1:0, Wutscher – Hedenik remi.

Ravnatelj Ivko Ferm: edini zmagovalac v Wolfsbergu.

Športni termini

Table with columns for sport type (e.g., Namizni tenis, Smučanje, Šah, Nogomet), date, and event details.

Še pomnite: veselje po zmagi nad Vöcklamarkom je bilo nepopisljivo.

Peticija narodnih manjšin v Avstriji KVSE

Vprašanja narodne pripadnosti in ohranitve narodne identitete postajajo danes vedno pomembnejša. To velja posebej za tista zgodovinsko zrasla področja srednje Evrope, kjer že od nekdanj avtohtono prebivajo različne narodne skupine. Zaradi svojih posebnih kultur po eni strani večajo kulturno raznolikost in bogatijo kulturo cele Evrope, po drugi strani pa ne podpirajo ravno zelenega popuščanja napetosti v svetu zaradi svoje zgodovinske in družbene zapostavljenosti ter položaja, ki še do danes ni zadovoljivo rešen in tako povzroča številne konflikte. Zato je razumljivo, da helsinška Sklepna listina vsebuje tudi določila, ki se nanašajo na narodne manjšine. Ni dvoma v obstoj narodnih manjšin v Avstriji, in sicer hrvaške, slovenske, madžarske in češke narodne skupnosti, prav tako pa ni dvoma v njihovo lojalnost do republike Avstrije. Slovenska manjšina na Koroškem in Štajerskem ter hrvaška manjšina na Gradiščanskem sta mednarodno zaščiteni in priznani s tem, da so njune pravice zapisane v 7. členu Državne pogodbe z dne 15. maja 1955 (zvezni uradni list/BGBl št. 152/1955); prav tako češka in slovaška manjšina, za kateri so deloma predvidena zaščitna določila v Brnski pogodbi z dne 7. junija 1920 (zvezni uradni list št. 163/1921). Znotraj države je njihov obstoj priznan prav tako kot obstoj madžarske narodne skupnosti ter hrvaške narodne skupnosti na Dunaju z odredbo zvezne vlade z dne 18. januarja 1977 o sosvetih narodnih skupnosti (zvezni uradni list št. 38/1977). Ne obstajajo pa določila o Romih in Sintih, ki so kljub nacistični uničevalni politiki v Avstriji še vedno doma, niso pa

zakonsko priznani in so tudi skoraj brez zaščite. Posebej v primeru Ciganov, pa tudi na splošno, gre pri vprašanih narodnih manjšin v Avstriji dejansko tudi za probleme človekovih pravic, ki se zaradi svoje občutljivosti in latentnosti morda zdijo manj pereči in v mednarodnem dogajanju še niso naleteli na potrebni znanstveni in politični odmev. Ne sme pa se jih prezreti pri pretresu vseh vidikov uresničevanja načel helsinške Sklepne listine. Narodne skupine v Avstriji se brez pridržkov priznavajo k načelom Sklepne listine Konference o varnosti in sodelovanju v Evropi z dne 1. avgusta 1975 in so odločene, da jih v celoti spoštujejo in upoštevajo. Po svojih močeh in vplivu želijo z vsemi sredstvi podpirati njihovo učinkovitost in prispevati k njihovu uresničevanju. Poudarjajo pomen nenehnega napredka pri zagotavljanju spoštovanja in dejanskega uživanja pravic oseb, ki pripadajo narodnim skupnostim, ter pri zaščiti njihovih legitimnih interesov, kot je to predvideno v Sklepni listini. Končno izražajo svojo željo, da bi načela, zapisana v Sklepni listini, našla mesto tudi v avstrijski zakonodaji, predvsem v tisti, ki zadeva narodne manjšine. Vendar pa v avstrijski zakonski ureditvi, ki zadeva narodne skupnosti, temu ni tako. Predvsem zvezni zakon z dne 7. julija 1976 o pravem položaju narodnih skupnosti v Avstriji (zakon o narodnih skupnostih), zvezni uradni list št. 396/1976, in ustrezne izvedbene odredbe so uporabljivost Avstrijske državne pogodbe z dne 15.

maja 1955 (7. člen) dvajset let kasneje načrtno onemogočile – kar je v nasprotju z načelom izpolnjevanja mednarodnih obveznosti „v dobri veri“; ta zvezni zakon in izvedbene odredbe niso v skladu z mednarodnim standardom manjšinskih pravic, kot se kaže na podlagi načel Sklepne listine Konference o varnosti in sodelovanju v Evropi v Helsinkih, ki so jo sodelujoče države soglasno sprejele 1. avgusta 1975. Še več, zakoni in odredbe, ki zadevajo narodnostne manjšine v Avstriji, se zelo pogosto uporabljajo restriktivno. Zato ni čudno, da več manjšin v Avstriji čuti, da je ogrožen njihov svoboden razvoj, celo obstoj. Govorijo o politiki tihe asimilacije, kar, kot kaže, potrjujejo tudi rezultati popisov prebivalstva. Da bi preprečile ta razvoj, so manjšine v Avstriji vedno pripravljene sodelovati pri vseh ukrepih države, ki naj zavarujejo njihov obstoj in zagotovijo njihov družbeni razvoj. Narodne skupine v Avstriji so zato ob trideseti obletnici podpisa Državne pogodbe na Dunaju in deseti obletnici Sklepne listine Konference o varnosti in sodelovanju sprejele tu priloženo Manjšinsko listino. Vsebuje bistvena in mednarodno priznana načela za pravno ureditev manjšinskih vprašanj; pomaga naj ta vprašanja v Avstriji zadovoljivo urediti. Predlogi in zahteve – predvsem na področju šolstva –, ki jih vsebuje, so v skladu s posebnimi razmerami narodnih skupnosti v Avstriji, ker lahko le prizadete manjšine same pravilno ocenijo svoj položaj in potrebe.